

Systematiskt kvalitetsarbete i förskolan

Hur det systematiska kvalitetsarbetet påverkar utbildningen i förskolan

Namn Josefin Johansson, Kristin Braw och Malin Andersson

Program Förskolläraryrket för yrkesverksamma

Examensarbete 15 hp
Kurs: Löxa2g Y
Nivå: Grundnivå/Avancerad nivå
Termin/år: VT 2022
Handledare: Jonas Lindbäck
Examinator:

Nyckelord: Systematiskt kvalitetsarbete, likvärdighet, kvalitet

Abstract

Syftet med denna studie är att undersöka och få en bild av hur det systematiska kvalitetsarbetet utförs på olika förskolor och hur det påverkar kvaliteten för en likvärdig förskola. Problemet som vi studerat är att det är stor tolkningsbarhet av styrdokumenterna på förskolan vilket påverkar utbildningen. På grund av den stora tolkningsbarheten blir det motsägelsefullt till att faktiskt leva upp till styrdokumenterna om en likvärdig förskola (Skolverket, 2018). Forskningsfrågorna som ligger till grund för studien är följande 1, *Hur beskriver förskollärare och förskolechefer det systematiska kvalitetsarbetet?* 2, *Hur används resultaten av det systematiska kvalitetsarbetet för att utveckla verksamheten och utbildningen?* 3, *Skiljer sig det systematiska kvalitetsarbetet åt på olika förskolor?* Vi har under vår fördjupning av arbetet skrivit fram ett fjärde tema i resultatet. Vår fjärde fråga lyder; *Vilka möjligheter finns att faktiskt påverka politikernas resursfördelning genom det systematiska kvalitetsarbetet?* Studien baseras på en kvalitativ metod där vi använt oss av intervjuer för att samla in empiri. Intervjuerna har spelats in med bild och ljud som vi sedan transkriberat och läst igenom. Resultatet visar att på två viktiga faktorer som påverkar arbetet med SKA. Det första är tydlighet i uppdraget och det andra är styrning och ledning på rektors-huvudmanna-och politikernivå. Detta upptäcktes under vår insamling av empiri och under arbetets gång. Utifrån vår analys ser vi att det är avgörande att det finns en tydlig styrning och ledning för att uppdraget ska utföras. Det är i alla led från verksamhetsnivå och upp till politikinivå det behövs en tydlighet och uppföljning för att kunna göra den kvalitetsutvecklingen.

Förord

Genom våra år som yrkesverksamma och samtidigt studenter på förskolläraryrket vid Göteborgs universitet har vi blivit medvetna om och upptäckt tolkningsbarheten i förskolans uppdrag och hur det påverkar förskolans verksamhet och utbildning. Det har blivit synligt för oss att styrdokumentet och dess uppnåendemål tolkas och hanteras olika beroende på vart i landet och på vilken förskola man befinner sig. Ett av dessa områden där vi lagt märke till att skillnaderna är stora och vår erfarenhet visat för oss hur mycket det bidrar till kvalitetsskillnader, är just det systematiska kvalitetsarbetet. Vi arbetar alla tre i kranskommuner runt om Göteborg, närliggande kommuner med liknande geografiska och socioekonomiska förutsättningar, där det logiskt sett inte borde vara så stora skillnader. Men i diskussioner och dialoger har vi lagt märke till att skillnaderna ändå är stora, och nyfikenheten har väckts kring vilka faktorer det kan vara som påverkar arbetssätt och metoder, vad det är som gör att skillnaderna är så pass stora som de ändå är. Utifrån denna nyfikenhet, och utifrån att vi som yrkesarbetande pedagoger besitter en känsla för och önskan om att alla barn ska få samma förutsättningar och samma möjligheter att lyckas, hittade vi utgångspunkten där vi ville undersöka och studera ett ämne som ligger oss nära om hjärtat.

Innehållsförteckning

1 Förord

2 Inledning

3 Syfte och frågeställningar

4 Bakgrund

4.1 Kvalitet

4.2 Likvärdighet

5 Tidigare forskning

5.1 Tema: Systematiskt kvalitetsarbete

5.2 Tema: Likvärdig förskola

5.3 Sammanfattning tidigare forskning

6 Teoretisk utgångspunkt och centrala begrepp

6.1 Ramfaktorteori

6.2 Läroplansteori

6.3 Tolkning och lärarens kompetens

6.4 Tid

6.5 Ledning och styrning

6.5.1 *Rektor*

6.5.2 *Huvudman*

7 Metod och genomförande

7.1 Urval

7.2 Intervjuer

7.3 Analysmetod

7.4 Studiens reliabilitet, validitet samt generaliserbarhet

7.5 Etiska överväganden

7.6 Avslutande diskussion

8 Resultatredovisning och analys

8.1 Hur beskriver förskollärare och rektorer det systematiska kvalitetsarbetet?

8.1.2 *Kvalitet och tydlighet*

8.1.3 *Osäkerhet och skillnader*

8.2 Hur används resultaten av det systematiska kvalitetsarbetet för att utveckla verksamheten och utbildningen?

8.3 Skiljer sig det systematiska kvalitetsarbetet åt på olika förskolor?

8.3.1 *Tydlighet*

8.3.2 *Förutsättningar*

8.3.3 *Likvärdig förskola*

8.2 Vilka möjligheter finns att faktiskt påverka politikernas resursfördelning genom det systematiska kvalitetsarbetet?

8.3 Sammanfattning resultatredovisning och analys

9 Slutdiskussion

9.1 Hur beskriver förskollärare och förskolechefer det systematiska kvalitetsarbetet?

9.2 Hur används resultaten av det systematiska kvalitetsarbetet för att utveckla verksamheten och utbildningen?

9.3 Skiljer sig det systematiska kvalitetsarbetet åt på olika förskolor?

9.4 Tydlighet i uppdraget

9.5 Styrning och ledning

9.6 Förskollärares yrkesutövning och didaktiska konsekvenser

9.7 Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

9.8 Konsekvenser och vidare forskning

10 Slutord

11 Referenslista

12 Bilagor

12.1 Bilaga 1

12.2 Bilaga 2

12.3 Bilaga 3

12.4 Bilaga 4

Inledning

Systematiskt kvalitetsarbete i förskolan innebär att verksamheten och dess innehåll systematiskt och kontinuerligt följs upp och utvärderas, och att utveckling av verksamheten sker utifrån det systematiska kvalitetsarbetets resultat. Målsättningen med det systematiska kvalitetsarbetet i förskolan är enligt Skolverket att synliggöra och utveckla kvalitet och säkerställa en likvärdig förskola för alla barn. Att följa upp och analysera resultat av kvalitetsarbetet i relation till de nationella målen är ett tillförlitligt sätt för att bedöma kvaliteten i förskolan (Skolverket, 2021).

Med vår studie vill vi undersöka hur man arbetar med systematiskt kvalitetsarbete (SKA) på olika förskolor och hur verksamma förskollärare likväl som förskolechefer ser på arbetet med SKA. Vi väljer att studera hur arbetet med SKA sker på olika nivåer, lärare-, rektor- och huvudmannanivå. Vår avsikt är att få en så tydlig bild som möjligt av vilka faktorer som påverkar hur kvalitetsarbetet följs upp och utvecklas, utifrån de styrkor och brister som blir synliga i de systematiska kvalitetsarbetets resultat, på de olika enheterna. Skolverket menar att ett fungerande kvalitetsarbete är avgörande för att kunna främja alla barns utveckling och lärande (Skolverket, 2021). I läroplanen för förskolan, lpfö 18, tydliggörs att verksamheten ska utvärderas och följas upp:

Utbildningen i förskolan ska utvecklas så att den svarar mot de nationella målen. Huvudmannen har ett ansvar för att så sker. Rektorns ledning samt förskollärares ansvar för att undervisningen bedrivs i enlighet med målen i läroplanen och arbetslagets uppdrag att främja barns utveckling och lärande är förutsättningar för att utbildningen ska utvecklas och hålla hög kvalitet. En sådan utveckling kräver att rektorn och alla som ingår i arbetslaget systematiskt och kontinuerligt dokumenterar, följer upp, utvärderar och analyserar resultaten i utbildningen” (Skolverket, 2018, s.11).

Hur det systematiska kvalitetsarbetet ska genomföras och följas upp tydliggörs däremot inte, vilket lämnar viktiga ställningstaganden för varje enskild huvudman och förskolechef att ta, beslut som indirekt inverkar på likvärdigheten i utbildningen. Genom vår studie vill vi undersöka vilka faktorer som påverkar utfallet av det systematiska kvalitetsarbetet. Det är intressant att ta reda på vilka förutsättningarna för systematiskt kvalitetsarbete som finns på olika förskole enheter i skilda kommuner, på lärar-, chefs- och huvudmannanivå, och vilka skillnader och likheter som finns både avseende kunskaper, intresse och förutsättningar. Förskolans styrdokument uttrycker med tydlighet att förskolan ska vara likvärdig för alla barn, oavsett yttre faktorer såsom vart i landet man bor, socioekonomiska förutsättningar eller utbildningsnivå på pedagoger. I Skollagen (SFS 2010:800)1 Kap 9 § tydliggörs att “Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform och inom fritidshemmet oavsett var i landet den anordnas”. För att säkerställa måluppfyllelse utifrån skollag och läroplan är det viktigt att granska och jämföra förskolors arbetsätt och metoder för att följa upp verksamheten och dess kvalitet.

Skolverket (2018) skriver att utbildningen inte kan utformas på samma sätt överallt, men att barnen ändå skall få samma möjligheter till en utbildning anpassad utifrån deras individuella behov så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Utbildningen kan inte och behöver inte se likadan ut på olika förskolor men den ska ändå erbjuda jämlika förutsättningar för lärande och utveckling. Det systematiska kvalitetsarbetet kan alltså utformas olika så länge de bidrar till ett likvärdigt resultat och håller en likvärdig kvalitet. Skolverket (2018) menar

alltså att oberoende vart i landet man bor och vilken förskola man än går på så ska utbildningen vara likvärdig.

Syfte och frågeställningar

Syftet med vår studie är att undersöka det systematiska kvalitetsarbetet på förskolor i olika kommuner, och hur det systematiska kvalitetsarbetet påverkar utbildningen i förskolan.

Vi utgår från följande forskningsfrågor:

- *Hur beskriver förskollärare och förskolechefer det systematiska kvalitetsarbetet?*
- *Hur används resultaten av det systematiska kvalitetsarbetet för att utveckla verksamheten och utbildningen?*
- *Skiljer sig det systematiska kvalitetsarbetet åt på olika förskolor?*

Bakgrund

År 2011 tas beslut om en ny skollag (SFS 2010:800) som innebär förändringar i förskolans verksamhet. I samband med att den nya skollagen träder i kraft reviderade läroplanen för förskolan och uppföljning, utvärdering och utveckling blir ett nytt avsnitt i läroplanen. Med den nya skollagen blir förskolan en egen skolform vilket innebär att begreppen utbildning och undervisning blir centrala för förskolans verksamhet. I den nya skollagen förtydligas huvudmannens uppdrag att ansvara för utbildningens kvalitet och likvärdighet. Även förskolechefens uppdrag förtydligas med ett utökat ansvar för den pedagogiska verksamheten och dess kvalitet. Förskolechefen ges ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet och att det kontinuerligt genomförs, dokumenteras och följs upp. Den nya skollagen och Skolverkets efterföljande arbete syftar till att öka huvudmannen likväl som förskolechefens förutsättningar att arbeta med det systematiska kvalitetsarbetet för ökad måluppfyllelse. Målsättningen med en ny skollag och reviderad läroplan är att ge alla barn en förskola av sådan kvalitet att de får likvärdiga förutsättningar för utveckling och lärande (Skolverket, 2010).

Utbildningen i förskolan ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (SFS 2010:800). Att utbildningen vilar på vetenskaplig grund innebär i praktiken att den kontinuerligt analyseras och aktualiseras med samhällsliga förändringar och aktuell vetenskap. Vetenskapen är inte en beständig kunskap utan föränderlig och ständigt under utveckling. Ett vetenskapligt grundat arbete i förskolan är av största vikt för att vi nationellt ska kunna erbjuda en likvärdig och jämlik förskola för alla barn. För att arbetet i förskolan ska vara vetenskapligt grundat krävs det av oss lärare och pedagoger i förskolan att vi håller oss uppdaterade med aktuell forskning och att vi kontinuerligt utvärderar, reflekterar över och utvecklar vår praktik. Utbildning med vetenskaplig grund definieras av Skolverket som att utgångspunkten för skolan och förskolans planerade verksamhet och undervisning ska tas ur vetenskapliga studier och aktuella forskningsresultat. Utbildningens verksamhet ska utformas i enlighet med vad aktuell forskning uttrycker, forskningen måste dock tolkas, värderas och relateras till praktiken, huruvida den är av relevans för den aktuella verksamheten (Skolverket, 2020). Att förskolan vilar på vetenskaplig grund är således inte något statiskt eller entydigt, att vi vilar vår utbildning på vetenskaplig grund innebär att vi relaterar och prövar praktiken till aktuella vetenskapliga forskningsresultat och att vi har ett kontinuerligt utvecklingsarbete kopplat till nutida vetenskap.

Med utgångspunkt i dessa resonemang kan utbildningens vetenskapliga grund direkt relateras till förskolans systematiska kvalitetsarbete. Det systematiska kvalitetsarbetet är kopplat till skollagen och grundstommen i utbildningen, vilket gör det till det viktigaste verktyget verksamma i förskolan har för att uppnå målet med en likvärdig förskola för alla barn.

Kvalitet

Wikipedia definierar begreppet kvalitet som “värdet av egenskaper som objekt, subjekt eller aktiviteter har” och att det syftar på “det inre värdet av en materiell produkt, en tjänst eller verksamhet, ett verk eller en person eller grupp” (wikipedia, u.å.). Skolverkets definition av kvalitet inom skola och förskola är att det avser hur väl verksamheten når upp till nationella mål, krav och riktlinjer likväl som ambition och målsättning att förbättras. Utifrån den definition som Skolverket ger handlar kvalitet i skolans värld inte enbart om ett inre värde, utan också om strävan att uppnå ett högre värde, att utveckla. Kvalitet i skolan handlar alltså inte enbart om det som är mätbart som ett resultat utan också om huruvida ett aktivt arbete med utveckling och förbättring sker (Skolverket, 2005). Baserat på en sådan definition kan man krasst mena på att kvaliteten i förskolan faktiskt kan mätas och säkerställas genom att undersöka hur man arbetar systematiskt med kvalitetsarbete och de förändringar kvalitetsarbetet leder till.

Skolverkets allmänna råd kring kvalitet i förskolan uttrycker att relationer och samverkan mellan olika faktorer har större betydelse för kvaliteten, än vad enskilda faktorer i sig har. Man menar att i samspelet mellan barnen, den fysiska likväl som psykiska miljön och strukturella förutsättningar, skapas kvalitet (Skolverket, 2005). Ansvaret för att säkerställa kvalitet i förskolan och att den kontinuerligt utvärderas och utvecklas ligger på kommunnivå. För att ett sådant säkerställande av kvalitet kontinuerligt ska ske behöver ett systematiskt kvalitetsarbete pågå fortlöpande i verksamheten.

Likvärdighet

Likvärdighet kan förklaras som alla människors lika värde utifrån ett utbildningspolitiskt perspektiv, och begreppets innebörd är att skapa så goda förutsättningar som möjligt för alla barn. Att utbildningen ska vara likvärdig och att alla barn ska ha samma tillgång till en utbildning av hög kvalitet är ett övergripande mål för det svenska skolsystemet. Läroplanen för förskolan tydliggör att utbildningen ska vara likvärdig oavsett vart i landet den anordnas och att den ska; Ta hänsyn till barns olika förutsättningar och behov och anpassas till alla barn i förskolan (Skolverket, 2018, s.6).

Skollagen förtydligar begreppet likvärdighet utifrån tre grundläggande perspektiv; lika tillgång till utbildning, lika kvalitet på utbildningen och att utbildningen ska vara kompenserande (SFS 2010:800). Lika tillgång till utbildning innebär att alla barn ska ha samma möjlighet att gå i förskolan oavsett vart i landet de bor, vilka socioekonomiska faktorer som påverkar eller vilken familj de växer upp i. Sverige har infört flera riktlinjer för att skapa en sådan tillgänglighet för alla barn, genom bl.a. maxtaxa, rätten till förskola för barn till föräldralediga och arbetssökande, gratis förskola för barn över tre år vid föräldraledighet och garantin att förskoleplats erbjuds inom 4 månader från ansökan. Lika kvalitet på utbildningen är väsentligt för förskolans möjlighet att kunna vara kompenserande. Utbildningsnivå, resurser och kompetensutveckling är avgörande faktorer för att säkerställa förskolans kvalitet. Att

utbildningen ska vara kompensande innebär att resurser inte ska fördelas lika, utan att resursfördelning ska ske utifrån barns olika behov och förutsättningar (Skolverket, 2021).

Likvärdighet innebär att alla barn erbjuds möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina villkor, vilket inte nödvändigtvis innebär att den verksamhet och utbildning de erbjuds är likadan.

Det innebär att utbildningen inte kan utformas på samma sätt överallt och att förskolans resurser därför inte ska fördelas lika (Skolverket, 2018).

Tidigare forskning

I avsnittet nedan redogörs en sammanfattning av tidigare forskning som är relevant att studera utifrån vårt syfte och våra frågeställningar. Vi har delat in tidigare forskning i två övergripande teman kopplade till centrala begrepp i vår studie; systematiskt kvalitetsarbete och likvärdighet.

Tema: Systematiskt kvalitetsarbete

Sheridan, Williams och Sandbergs studie "Systematic Quality work in preschool" (2012) undersöker förskollärares uppfattning av det systematiska kvalitetsarbetets betydelse. Utgångspunkten i studien är den viktiga roll som förskolor spelar i det svenska samhället, som del av det livslånga lärandet, och svenska förskolors skyldighet att genomföra ett systematiskt kvalitetsarbete. Studiens resultat identifierar dokumentation och utvärdering som centralt i lärares uppfattning av SKA arbetet, och betonar att lärares tolkning av och kunskap om systematiskt kvalitetsarbete är föränderligt kopplat till utveckling på samhällelig och utbildningspolitisk nivå. Resultaten påvisar också hur systematiskt kvalitetsarbete konstrueras i en kontext, och påverkas av förutsättningar såsom kunskap, resurser och kultur (Sheridan, Williams och Sandberg, 2012).

Håkansson (2019) har genomfört en studie där han undersöker ledarskap kopplat till det systematiska kvalitetsarbetet. Syftet med studien är att bidra till förståelse av förskolechefens ledarroll i det systematiska kvalitetsarbetet. Studien tittar närmare på inre och yttre faktorer påverkan, de strategier och metoder som används i SKA arbetet och på hur förskolechefer stöttar och leder sin personal. Resultatet i studien påvisar att styrdokumentens krav på kvalitetsarbetet i sig inte kan säkra kvalitetsutveckling, utan att det är ledningens förmåga att hantera och bemöta krav från olika nivåer som avgör hur kvalitetsutvecklingen blir. SKA arbetet är en pågående process där förskolechefernas roll är som en länk mellan krav från högre nivå såsom styrdokument och huvudmannen, och sina egna förskolors förutsättningar och behov (Håkansson, 2019).

I Skolverkets kunskapsöversikt "Att ställa frågor och söka svar- samarbete för vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet" (2020) förtydligas att förskolechefer har ett ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet och för arbetet med vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, och att detta ansvar delas med huvudmannen. På samma sätt som i Håkanssons artikel tydliggörs alltså att ansvaret för att skapa goda förutsättningar för lärande och att utveckla utbildningen finns på ledningsnivå. Det handlar inte bara om att ledningen har yttersta ansvar utan att lärare och verksamma i förskolan är beroende av de villkor och förutsättningar de får. Syftet med det systematiska kvalitetsarbetet är ökad måluppfyllelse, förbättrad kvalitet och ökad likvärdighet för alla barn, och genomförandet innebär att förändra och förbättra

verksamheten. Huvudmannens ansvar identifieras som att finna utvecklingsområden och besluta om vad som ska prioriteras och rektors ansvar är att se till att det genomförs. Här lyfts också en viktig koppling till den vetenskapliga grunden och beprövade erfarenheten, där man menar att det som SKA arbetet påvisat att man behöver arbeta mer med också blir utvecklingsområde kunskapsmässigt, där verksamma behöver hitta ny kunskap och undersöka och koppla till forskning (Skolverket, 2020).

I studien “Vilken kunskap erkänns i det systematiska kvalitetsarbetet? Om oförenliga tankestilar i dagens förskola” (2014) har Insulander och Svärdemo Åberg studerat vad det är som blir synligt genom det systematiska kvalitetsarbetet. De talar om ett dualistiskt uppdrag i förskolan, där lärare ska följa, dokumentera och analysera barns lärande och utveckling likväl som den pedagogiska verksamheten, vilket skapar en motstridighet som blir synlig i det systematiska kvalitetsarbetet. I studien har de undersökt vad som anses vara relevant kunskap, och hur interaktion och relationella mönster synliggörs och påverkar det systematiska kvalitetsarbetet. Studiens resultat visar att lärande synliggörs i interaktion och att relationer och tankestilar påverkar vilket lärande som sker. Här identifieras en motstridighet i att läroplanens mål hanteras på olika sätt och tolkas i ett sammanhang, där erfarenhet och samspel påverkar hur resultatet utläses (Insulander & Svärdemo Åberg, 2014).

Tema: Likvärdig förskola

Vetenskapsrådet publicerade år 2015 kunskapsöversikten “En likvärdig förskola för alla barn: innebörder och indikatorer” med syfte att återge en bred bild av den forskning som finns inom området förskolans likvärdighet. Författarna till publikationen utgår från likvärdigheten i förskolan som centralt och viktigt kopplat till förskolan som första steget i det svenska utbildningssystemet, och starten på det livslånga lärandet. Utgångspunkten i kunskapsöversikten är att en förskola som inte är likvärdig kan utgöra en förstärkning av social ojämlikhet och bidra till ökad segregation. De menar att skollagen som vårt yttersta styrdokument tydliggör att förskolan ska vara likvärdig och erbjuda alla barn en förskola av hög kvalitet, men att det saknas tillräcklig kunskap om vad en likvärdig förskola faktiskt innebär. De påtalar att ett generellt synsätt på förskolan varit att dess verksamhet är likvärdig, men att det framkommit i nutida studier att det i förskolan likväl som i skolan förekommer olikheter kopplat till bland annat socioekonomiska faktorer. Man menar att likvärdighet genom hela utbildningssystemet är av största vikt för att undvika att det skapas klyftor mellan befolkningsgrupper redan från småbarnsålder, och att det är viktigt att finna vilka faktorer som påverkar likvärdigheten (Vetenskapsrådet, 2015).

I kunskapsöversikten talar man om att en likvärdig förskola innebär att alla barn möter en förskoleverksamhet av hög kvalitet, och i resultatet har man kommit fram till ett par olika indikatorer som utgör påverkan på förskolornas kvalitet. Att pedagogiska relationer och mellanmänniska samspel är centrala kopplat till kvalitet i förskolan är genomgående i kunskapsöversikten. En slutsats som dras är att det är i dessa pedagogiska relationer kvaliteten i förskolan skapas, och att det är i dessa relationer stora skillnader mellan förskolor går att finna. Relationer mellan pedagoger och barn är viktiga likväl som de mellan pedagoger och vårdnadshavare. Resultaten av den sammanställda forskning som utgjort underlag för kunskapsöversikten visar också på pedagogers utbildningsnivå/andel förskollärare som en aspekt som påverkar kvaliteten och likvärdigheten i förskolan. Förskolepersonalens

arbetsvillkor, lika förutsättningar för personalen att utföra sitt arbete kopplat till personaltäthet, barngruppernas storlek, kompetensutveckling och dylikt är en annan faktor som direkt påverkar kvaliteten i förskolan. Man talar också om förskolans tillgänglighet som en viktig faktor om man ser till ett bredare perspektiv med likvärdiga möjligheter till utbildning. Flera av studierna som är inkluderade i forskningsöversikten visar på att en förskola med hög kvalitet är av största vikt för barn från sämre hemförhållanden eller med en minoritetsbakgrund. Det blir därav en viktig aspekt att öka tillgängligheten till förskolan för dessa barn för att erbjuda dem en likvärdig start på det livslånga lärandet som det svenska utbildningssystemet erbjuder (Vetenskapsrådet, 2015).

Skolinspektionen publicerade år 2016 en rapport utifrån en kvalitetsgranskning av socioekonomisk resursfördelning i förskolan kopplat till förskolans kompensatoriska uppdrag. Syftet med granskningen var att studera hur fördelning av resurser till förskolor i kommunen genomförs utifrån förskolornas olika förutsättningar, på vilket sätt man tar hänsyn till faktorer såsom socioekonomisk. Utifrån skollagen är det kommunernas ansvar att fördela resurser för att skapa likvärdighet i utbildningen. För att säkerställa att förskolorna ska kunna uppnå likvärdig måluppfyllelse och likvärdiga förutsättningar för lärande trots skillnader och olikheter krävs insatser. Rapportens resultat visar att resursfördelning utifrån socioekonomiska faktorer endast förekommer i en tredjedel av de inspekterade kommunerna. Därtill saknas strategier för att synliggöra insatsers effekter och rapporten påvisar att det finns en osäkerhet kring hur ett kvalitetsarbete ska genomföras, vilka metoder som bör användas och vad ett resultat i förskolan verkligen är (Skolinspektionen, 2016).

Likvärdig utbildning har varit en central fråga i svensk utbildningspolitik under många år. Detta gäller hela utbildningen, från förskolan vidare till grundskola och gymnasium. Skolverket publicerade år 2012 en rapport utifrån likvärdighet i svensk grundskola, en kvantitativ analys där likvärdigheten i skolan studeras över tid. Rapporten visar på en försämring av likvärdigheten i svensk skola, en ökad kvalitetsskillning och större skillnader i elevers resultat. Socioekonomiska faktorer och segregation är betydande orsaker till försämrad likvärdighet, likväl som ökad kvalitetsskillnad mellan skolor och förändrade undervisningsmetoder. Rapportens slutsats är att kompensatorisk resursfördelning i den svenska grundskolan inte varit tillräcklig för att upprätthålla likvärdighet (Skolverket, 2012).

Sammanfattning tidigare forskning

De tre studier vi tittat på under temat likvärdighet visar på socioekonomiska faktorer som betydelse för likvärdigheten i det svenska utbildningssystemet. De visar vidare på hur den kompensatoriska resursfördelningen, och kommuner och huvudmäns ansvar, är avgörande för likvärdigheten i utbildningen. I Vetenskapsrådets kunskapsöversikt pekar man på det utifrån personella resurser och de relationer som skapas utifrån dem.

Även resultaten från flera av studierna under tema systematiskt kvalitetsarbete pekar på ledningens ansvar för och inverkan på kvalitetsarbetet och den faktiska kvalitetsutvecklingen. I Håkanssons (2019) studie visar resultaten på att förskolechefens förmåga att leda och stötta personalen blir avgörande för hur kvalitetsutvecklingen blir. I flera av studierna talar man om ansvar på huvudmannanivå och på ledningsnivå. Sheridan, Williams och Sandberg (2012) utgår ifrån lärarens roll snarare än ledningens men även i deras studie är resurser ett centralt begrepp som anses viktigt i förhållande till kvalitetsarbetet. Vi tar med dessa slutsatser in i

analysen av vår empiri med avsikt att undersöka om vi finner samma samband mellan de styrande organen, resursfördelningen och utbildningens kvalitet och likvärdighet.

Teoretisk utgångspunkt och centrala begrepp

I vår studie har vi valt att utgå ifrån ramfaktorteori och läroplansteori för att kunna förklara de samband som finns mellan förskolans systematiska kvalitetsarbete och de ramar som påverkar förskolans resultat. Ramfaktorteori samt läroplansteori blir en assisterande hand när vi senare ska tolka vårt empiriska material, vi kan få en större förståelse för de påverkande faktorer som lärare och rektorer talar om, såsom tid, rektorns ledning mm. Här nedan presenteras de valda teorierna samt de centrala begrepp som teorierna innefattar.

Ramfaktorteori

Vid 1960-talet så började Urban Dahlöf forska om ramfaktorteori och han menar på att man använt ramfaktorteori som ett betydande ramverk när man tittat på de faktorer som påverkar förskolans arbete. Dahlöf (1999) skriver om det ramfaktorteoretiska tänkandet, han menar att det som kallas för ramfaktorteori kan även ses som en modell. Att synliggöra skillnaden på teori och modell är dock inget som påverkar vår studie men för att tydliggöra för läsaren väljer vi att citera Dahlöf nedan.

En grundläggande ram-processmodell av i princip paradigmatiske natur som på ett allmänt plan betonar det nödvändiga i att studera hur en ram, eller en kombination av ramar, påverkar de pedagogiska processer som leder till utfall i olika dimensioner (Dahlöf, 1999, s. 10).

Wahlström (2017) menar att för att förstå ramfaktorteori behöver man titta på relationen mellan förskolans organisatoriska ramar och utformningen av undervisningen. Det är så ramfaktorteori är utformad, genom att titta på samband mellan ramar, processer och resultat. Det är ramfaktorteoris övergripande referensram, en referensram kan styras av både yttre och inre förhållande. Yttre förhållanden är hur organisationer struktureras samt ledningens arbete medan de inre förhållanden omfattas av lärarens kompetens, tid mm. Man har använt sig av ramfaktorteori för att analysera skolans villkor och verksamhet (Håkansson, 2017). Det som styr förskolan är olika ramar, förutsättningar som kan göra det möjligt för verksamheten eller som begränsar verksamheten när det gäller måluppfyllelsen. Förskolor skall arbeta utifrån det systematiska kvalitetsarbetet men har flera ramar som påverkar arbetet och resultatet såsom lärarens kompetens, tid, ledning och styrning med mera.

Lundgren (1999) menar att det är viktigt att förstå att det inte är själva ramen som utgör verksamhetens resultat men att det finns ramar som påverkar. Vissa ramar måste anpassas och förändras för att det önskvärda resultatet skall vara nåbara. Rektorer kan exempelvis ge lärarna mer tid för arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet samt se till att det finns möjligheter för kompetensutveckling, men förskolan kan inte förändra alla ramar såsom barns socioekonomiska bakgrund. Förskolans roll blir att arbeta utifrån den kunskap som finns för att förändra ramarna.

Läroplansteori

Utifrån ramfaktorteori har det synliggjorts att samhällsliga aspekter har stor påverkan på utbildningen och dess utformning och genom detta har läroplansteori utvecklats. Det betyder

att samhällets relation till utbildningen kan ligga till grund för vissa ojämlikheter, vart i samhället en bor kan påverka vilken utbildning barn och elever får (Wahlström, 2017). Läroplansteorin är en teori som handlar om utbildningens centrala innehåll, vad är det läraren skall lära ut och varför just det. I förskolan är det läroplanen som styr vad innehållet skall vara och vilka kunskaper som anses vara relevanta för barns utbildning. Linde (2021) menar att med hjälp av läroplansteorin kan förskolan få syn på vilken kunskap som är giltig. När förskolans läroplan reviderades 2018 fick lärare och pedagoger till sig nya läroplanens mål att arbeta utifrån, det är alltså det som menas med "giltig kunskap".

För att verkligen förstå läroplansteorin behöver det finnas förståelse för att det finns olika omständigheter i förskolans värld. Wahlström (2017) beskriver dessa förhållanden som yttre och inre kontexten som ger förskolan olika rammar. De inre ramarna som finns i förskolan handlar om hur undervisningen bedrivs, hur klassrummen ser ut med mera medan den yttre kontexten består av sociala, kulturella och politiska rammar exempelvis huvudmannens arbete.

I vår studie fokuserar vi inte primärt på de yttre faktorerna men ser det som en självklar bidragande faktor i allt arbete i förskolan och av den anledningen väljer vi att lägga en kort kommentar om samhällsperspektivet här. Linde (2021) ser på förskolan som en självklar del av vårt samhälle, men det är inte lika självklart att förskolans värld går i samma riktning som samhället gör. Han menar också att samhället styrs av klasskillnader, makt mm. Vad som händer i närsamhället är av stor betydelse för likvärdigheten i förskolans arbete.

Som förskollärare med arbetslivserfarenhet kan vi inte annat än säga att vi är väl medvetna om dessa rammar som påverkar förskolan på olika nivåer. För att få en större förståelse för vilka rammar som har effekt på förskolans systematiska kvalitetsarbete behöver vi titta närmare på teorins centrala begrepp och på hur ramarna förhåller sig till varandra.

Tolkning och lärarens kompetens

Alla förskolor i Sverige är skyldiga att arbeta utifrån förskolans läroplan, läroplanen har ett centralt innehåll som ska ge varje barn möjlighet att utvecklas och lära. Wahlström (2017) Menar att kunskap planer och läroplanen kan ses som en kompromiss, alltså att den enskilda rektorn eller förskolläraren har ett visst tolkningsutrymme. Till följd av att varje förskola gör sin egen tolkning kan det uppstå en del konsekvenser såsom att man ser på läroplansmålen på olika sätt, det kan vara en anledning till att förskolor i dagsläget inte arbetar likvärdigt.

Vad är det då som skulle kunna förändra bredden på detta tolkningsutrymme? Wahlström (2017) menar att det handlar om en kompetensutveckling för lärare så att man kan ta bra didaktiska beslut för sin undervisning. På detta vis arbetar man för att förändra de förutsättningar som finns och förhoppningsvis leder det till att förskolan ska få ett tydligare innehåll utformat från läroplanens mål och riktlinjer.

Det som ligger till grund för undervisningen är lärarens ledarskap, på liknande sätt menar Håkansson (2017) att lärarens kompetens är en påverkande faktor i arbetet med analysen av det systematiska kvalitetsarbetet. Men det blir också viktigt att titta på lärarens relation kopplat till barnen, det måste finnas goda relationer där läraren kan ge barnen många olika möjligheter att utvecklas.

Tid

Tiden har stor inverkan på förskolans systematiska kvalitetsarbete och förskolors resultat. Det behöver finnas tid då förskolläraren har vissa förväntningar på sig och moment som skall arbetas med såsom analysarbetet, reflektion och förbättringsarbetet. Men det är inte en självklarhet att man får den tid man behöver eller önskar, då förskollärarens planeringstid styrs av faktorer såsom arbete i barngrupp, ledningens bestämmelser men även kollegors sjukfrånvaro.

Håkansson (2017) Menar att staten strävar efter en högre kvalitet i barns utbildning med hjälp av det systematiska kvalitetsarbetet. Dock ser Håkansson själv att förskolor har vissa svårigheter att utföra SKA eftersom tiden inte räcker till för förskollärarens uppdrag. Tiden upplevs som otillräckligt, det är helt enkelt för lite planeringstid eller så beror svårigheterna på någon annan ramfaktor.

Håkansson (2021) ser på tiden som en organisatorisk faktor som behöver finnas för att läraren skall kunna utföra arbete med uppföljning och utvärdering. Det handlar också om tidsanvändning, alltså vad lärare gör med den tid som finns till förfogande. Men som nämnt ovan finns det faktorer som påverkar förskollärarens planerings tid,

Ledning och styrning

Huvudmännen och rektorerna har ett stort ansvar för att se till att det finns goda förutsättningar för att förskollärare skall kunna arbeta med det systematiska kvalitetsarbetet. I våra intervjuer frågade vi mycket om dessa ramar som vi benämner som återkoppling, tydlighet och ledarskap. Förskolans ledningsarbete och styrning är en kontrollerande ram som både kan möjliggöra arbetet eller sätta stora hinder.

Rektor

Förskolans närmsta chef är en rektor, en rektor som skall leda sina medarbetare mot förskolans visioner och mål. Skolverkets allmänna råd (2015) ger oss en tydlig bild på vilka ledaregenskaper rektorerna behöver ha. Det handlar om man som rektor behöver se till att förskollärarna får tillräckligt goda förutsättningar för att klara av sitt uppdrag.

Kvalitetsgranskningar visar på vikten av att personalen får möjlighet att diskutera och analysera hur lärmiljöer eller lärprocesser påverkar måluppfyllelsen Det är därför viktigt att förskolechefen respektive rektorn ser till att personalen dels har kompetens för att följa upp undervisningsprocesserna, dels har tid och stöd för att gemensamt reflektera över och analysera vad som fungerar bra eller mindre bra i undervisningen (Skolverket, 2015, s. 17)

Hur den enskilda rektorn arbetar och leder sitt arbetslag blir grundläggande för varje enskild förskola. Får personalen inte de möjligheter som Skolverket talar om så kan en se att detta blir en ramfaktor som gör det svårt för förskollärarna att arbeta med det systematiska kvalitetsarbetet. Ett samarbete mellan rektorer och förskollärare är nödvändigt.

Huvudman

Det finns två olika typer av huvudmän, det som skiljer dem åt är beroende om de arbetar för kommunal eller fristående förskola. De har samma arbetsbeskrivning vilket är att ansvara för utbildningen och leda arbetet mot nationella mål och se till att verksamheten följer läroplanen. Huvudmannens uppdrag går ut på att kvalitetssäkra förskolors verksamhet och att fördela resurser och organisera verksamheten. Skolverket (2017).

Huvudmannens roll i kedjan är att planera, följa upp och utveckla utbildningen inom hela organisationen. För det här arbetet är huvudmannen beroende av underlag från enheterna. Huvudmannen ska också stödja enheterna i kvalitetsarbetet och se till att det finns förutsättningar att bedriva ett kvalitetsarbete på samtliga enheter i organisationen. (Skolverket, 2021)

Huvudmannens arbete utgörs av en lång process där ett gemensamt arbete med rektorn och förskolan är nödvändigt, en så kallad styrkedja. Det är viktigt att det fungerar i alla led huvudman-reaktor-förskolan och kanske är det först när nivåer i styrkedjan förstår vilka ramfaktorer som påverkar förskolans arbete som man kan börja anpassa och förändra förskollärarens förutsättningar i arbetet med SKA.

Metod och genomförande

Under detta avsnitt presenteras de metoder vi använt oss av för att samla in och analysera empiri och hur vi genomfört vår studie. Vår studie utgår ifrån en kvalitativ forskningsansats. En kvalitativ forskningsansats har som målsättning att framställa, försöka skapa förståelse för och förklara något, att uppnå begriplighet inom valda forskningsområde (Ahrne & Svensson, 2015). Det vi ämnar förstå genom vår studie är hur det systematiska kvalitetsarbetet ser ut på olika förskolor och hur de skillnader som finns kring hur man arbetar med systematiskt kvalitetsarbete (SKA) påverkar likvärdigheten i förskolan.

För att kunna se hur förskolor arbetar med det systematiska kvalitetsarbetet valde vi att samla in empiri genom intervjuer. För att göra studien trovärdig krävs det att våra intervjuer håller en god kvalitet och är givande. Genom att vi hela tiden analyserat intervjuerna, sett över om vi fått in information som vi kan arbeta med och säkerhetsställa att vi har material som är till nytta för vårt forskningsområde har vi en tydlig bild av vår inspelade empiri. Vi har en näst intill daglig kontakt med varandra då vi diskuterar empirin och vad vi får syn på under våra transkriberingar, dessa träffar som äger rum via zoom är väldigt givande i vår pågående studie och gör oss sammansvetsade i vårt skrivande.

Intervjuernas styrka ligger i att vi kan läsa av så mycket mer än bara ord genom att observera helheten i kroppsspråk och även tonläge. Det ger ett helt annat intryck än exempelvis enkäter vilket gynnar vår studie. (Ahrne & Svensson, 2015).

Som nämnt tidigare så finns det en större flexibilitet i kvalitativa undersökningar då vi kan anpassa och ändra under processens gång huruvida vi vill fortsätta med fler intervjuer och/eller göra eventuella ändringar i intervjufrågorna. Vi kände redan efter de tre intervjuerna med rektorerna att vi fick in så mycket varierande svar som direkt kändes givande och spännande att fortsätta vår studie (Ahrne & Svensson, 2015).

Urval

Vi har valt ut tre förskolor att intervjua, de är kranskommuner till Göteborg. Vi ville studera likheter och skillnader i olika kommuner då likvärdigheten beroende på vilken förskola du än väljer i landet så ska utbildningen vara av samma kvalitet. Två av förskolorna är kommunala och en är fristående. Vi har en etablerad relation med dessa förskolor och det har varit avgörande då vår studie har pågått under rådande pandemi. Det *kan* ha blivit samma utgångspunkt om vi valt tre olika förskolor i samma kommun, men tanken som sagt från första början var hur SKA utförs och hur det skiljer sig i *olika* kommuner.

Förskola "A" är en förskola med 6 avdelningar där 23 personer arbetar varav 16 stycken är förskollärare. Förskola "B" är en förskola med 5 avdelningar där 18 personer arbetar varav 11 stycken förskollärare. Förskola "C" är en förskola med 3 stycken avdelningar där 7 personer arbetar varav 4 stycken förskollärare.

Vi har valt att intervjua rektorn samt två förskollärare på respektive förskola.

Under vår utbildning har vi upptäckt stora skillnader i hur man arbetar med SKA arbetet på olika förskolor och de har visat sig skilja sig mycket åt, vilket vi tycker är intressant då alla förskolor ska arbeta med systematiskt kvalitetsarbete enligt skollagen (SFS 2010:800) för en likvärdig förskola oavsett kommun. Vi valde tre kommuner då vi ansåg att det skulle vara rimligt med empiri och för att genomföra utan att studien skulle bli övermäktig. Tre kommuner anser vi kunna ge en tillräckligt stor bild av hur arbetet utförs med det systematiska kvalitetsarbetet.

Intervjuer

Vi har som nämnt tidigare intervjuat rektorer och förskollärare. Innan vi satte igång skickade vi ut en inbjudan på mail där vi kort förklarade vår studie och syfte. De fick även skriva på en samtyckesblankett om att deltagandet i vår empiriska studie är frivillig och förblir anonym men också att den kommer att publiceras. Vid varje intervju avsattes 30 min, och de landade på mellan 10–30 min per intervju. Vi valde att spela in för att kunna transkribera och analysera svaren. Intervjuerna har genomförts online via Teams där vi har försökt att vara så neutrala och opartiska som möjligt, alltså hållit oss tysta och varken uppmuntrat eller instämt i de som sägs. Inför intervjuerna utformade vi en intervjuguide och lät våra utvalda rektorer och förskollärare ta del av intervjufrågorna någon dag innan intervjun. Intervjufrågorna till förskollärarna har handlat om vad systematiskt kvalitetsarbete innebär för dem, hur det ser ut i det dagliga arbetet, tydligheten respektive otydligheten i hur det ska genomföras och om det finns förbättringsområden. Intervjufrågor till rektorerna har varit samma tema men lite mer riktat till hur han eller hon ansvarar för att personalen arbetar med SKA, samt vilka förutsättningar och vilka faktorer som påverkar barnens utbildning via systematiskt kvalitetsarbete. Vi har även frågat samtliga hur många års erfarenhet de har av att arbeta på förskola och hur länge man arbetat på den enhet man arbetar idag.

Analysmetod

Vi har transkriberat alla nio intervjuer. Vi har analyserat intervjuerna genom att diskutera med varandra vad man upptäckt, både i likheter och skillnader. Vi har alla tre läst alla transkriberingar. Vi vill se hur SKA arbetet påverkar utbildningen och därmed en likvärdig förskola. Men är kvaliteten likvärdig trots olika sätt att arbeta med SKA och hur ser man kvalitet i verksamheten. Vi delade upp våra frågeställningar och färgkodade intervju svaren utifrån passande tema. Därefter bollade vi hela tiden med varandra, det hände att färgkodningen inte riktigt stämde, att man kanske hittade givande information utifrån någon annans frågeställning. Det fick bli justeringar löpande och således även kommunikationen mellan oss. Vissa delar har större värde i kvalitetsaspekt och det genom resultat av forskning som visar att tydliga mål, alltså läroplansmål, samarbetet med hemmet och progressionen i barns lärande. Pedagogernas kunskap ligger till stor vikt i kvalitetssynpunkt. Det pedagogiska förhållningssättet är till allra största vikt för kvaliteten. (Sheridan & Pramling Samuelsson, 2018).

Likheter och skillnader har synliggjorts i studien, dels från förskola till förskola, men också mellan rektorn och förskollärarna på samma förskola. Det är intressant att se hur de ibland stämmer överens med varandra och ibland krockar. I en del av intervjuerna stämmer rektorns och förskollärarnas svar inte riktigt överens och det blir synligt i de svar vi får på intervjuerna. I andra fall stämmer svaren överens och det blir intressant hur olika det är och det ökar vårt intresse att undersöka mer huruvida det påverkar utbildningen i sin helhet.

Studiens reliabilitet, validitet samt generaliserbarhet

För att göra studien trovärdig krävs det att våra intervjuer håller en god kvalitet och är givande, intervjuer lämnar inte utrymme för att stryka en fråga såsom vid anonyma enkäter och ger därför högre validitet. Det är klokt att varva intervjuerna med analys för att stämma av hur länge man bör fortsätta samla in empiri. Ahrne & Svensson (2015). Vi har valt att göra våra intervjufrågor tydliga och med fördel haft våra nyckelord i bakhuvudet för att få empiri till vår studie, det påverkar således kvaliteten för studien och ger ökad chans till svar på det vi efterfrågar. Barmark & Djurfeldt (2020) menar genom att motivera våra val skapas ett högre förtroende för studien och vi stärker vår reliabilitet. Vi kopplar våra val av intervjufrågor till våra frågeställningar vilket gör intervjuerna logiska. Vi hade gärna valt att göra intervjuerna "face to face" för att få med vartenda litet kroppsspråk, dock satte pandemin stopp för det och vi valde då att använda oss av videospelning för att få så nära "face to face" upplevelsen som möjligt (Barmark & Djurfeldt, 2020). I våra intervjuer har vi kunnat dra slutsatser i det urval som gjorts. Generaliserbarheten har alltså förstärkts under processens gång och tydliggörs genom transkriberingarna av våra intervjuer.

Etiska överväganden

Forskareetik nämns som en viktig del i Vetenskapsrådet (2017) där följande begrepp benämns; tillförlitlighet, ärlighet, respekt och ansvar. Det handlar om att säkerställa forskningens kvalitet vilket avspeglas i studiens design, metod, analys och utnyttjande av resurser. Etiken ska genomsyra all forskning och synas genom hela studien. Vi har som nämnt tidigare skriftligt och muntligt informerat om syftet med studien till de medverkande och de har även tagit del av information via en samtyckesblankett där de godkände deras frivilliga medverkan innan intervjuerna påbörjades. Etiska överväganden och riktlinjer har stor betydelse för kvaliteten, genomförandet och resultatet. Vetenskapsrådet (2017) håller på med en uppdatering av deras underlag *God forskningssed* som förväntas publiceras 2023 med uppdaterade lagar, aktuella perspektiv på forskningsetik och etiska dilemman för att hålla dessa viktiga begrepp levande. Innan vi startade intervjuerna informerades även medverkande rektorer och förskollärare om att vi inte kommer att leda någon diskussion åt något håll vid frågeställningarna då vi inte vill styra svaren åt någon riktning. Samtidigt är det troligt att de intervjuade ansträngde sig lite extra, var nervösa eller kanske inte vågar "hänga" ut sin chef eller blotta att man själv inte har god kunskap kring ämnet som faktiskt ligger till grund för utbildningen i förskolan. Intervjusituationen är inte helt neutral, det är en förändrad situation och påverkar alla parter. Känslan som sker där och då kan komma att försvinna och således påverka resultatet. (Ahrne & Svensson, 2015).

Avslutande diskussion

Vi vill genom vår studie undersöka hur SKA används och därmed se hur det påverkar utbildningen. Förskolan ska vara en likvärdig utbildning oberoende av vilken förskola i landet man väljer. Som kompletterande metod använde vi oss av analys av befintligt material vid sidan av analys av genomförda intervjuer. Ahrne & Svensson (2015). Vi vet i nuläget att vissa förskolor använder färdiga SKA mallar, andra kvalitetsdialoger utifrån särskilda mallar osv.

Resultatredovisning och analys

Syftet med denna studie är att undersöka det systematiska kvalitetsarbetet på förskolor i olika kommuner, och hur det påverkar utbildningen i förskolan.

I detta avsnitt redovisar vi vårt resultat utifrån studiens tre övergripande frågeställningar, som här får utgöra varsitt tema i resultatredovisningen. (1) *Hur beskriver förskollärare och rektorer det systematiska kvalitetsarbetet?* (2) *Hur används resultaten av det systematiska kvalitetsarbetet för att utveckla verksamheten och utbildningen?* (3) *Skiljer sig det systematiska kvalitetsarbetet åt på olika förskolor?* Vid analysen av vår empiri har vi också identifierat ett fjärde tema, som vi finner relevant för vår studie. Det handlar om en faktisk återkoppling från

politikernivå tillbaka till förskolan, vilka möjligheter som finns att faktiskt påverka politikernas resursfördelning på ett aktivt sätt, genom det systematiska kvalitetsarbetet. Centralt i resultatredovisningen är begreppen kvalitet, kvalitetsarbete och likvärdighet och därtill diskuteras empirin utifrån tydlighet i uppdraget, ledning och styrning, utveckling och förbättring.

Hur beskriver förskollärare och rektorer det systematiska kvalitetsarbetet?

I första delen av vår resultatredovisning presenteras den empiri vi samlat in kring hur det systematiska kvalitetsarbetet uppfattas och beskrivs av verksamma förskollärare och rektorer på de förskolor vi studerat. Vår generella uppfattning är att samtliga informanter upplever det systematiska kvalitetsarbetet som viktigt. Det beskrivs genomgående som ett viktigt verktyg för att synliggöra verksamhetens innehåll och att utveckla verksamheten, och denna uppfattning tycks gemensam för alla förskollärare och rektorer vi intervjuat. Det som skiljer sig mycket mellan lärarna och rektorerna på de olika förskolorna är deras beskrivning av hur man går tillväga med arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet, både vilka kunskaper man besitter och på vilket sätt arbetet faktiskt genomförs. Under första rubriken kommer vi att lyfta begreppen kvalitet och tydlighet, hur det speglas i verksamheten. I andra delen kommer osäkerheten kring SKA lyftas fram och hur det beskrivs av förskollärare samt rektorer.

Kvalitet och tydlighet

Begreppet kvalitet benämns genomgående under alla de intervjuer vi genomfört och det tar därför stor plats i vår studie. Kvalitetsbegreppet nämns 9 gånger i läroplanen för förskolan (Lpfö, 2018). Syftet med utvärdering av vår studie är att få kunskap om hur förskolans kvalitet, dvs. verksamhetens organisation, innehåll och genomförande kan utvecklas så att varje barn ges bästa möjliga förutsättningar för utveckling och lärande (Lpfö, 2018). Sheridan och Pramling Samuelsson (2016) förtydligar också vikten av att ha riktlinjer för att skapa förutsättningarna för en likvärdig förskola med hög kvalitet.

Förskollärare från Förskola C nämner kvalitet flera gånger under intervjun och det märks att det väger tungt i arbetet på förskolan. Vid intervjun ställde vi frågan om vad systematiskt kvalitetsarbete betyder för dig fick vi följande svar;

Synliggöra kvaliteten på förskolan, eh och säkerställa kvaliteten att man ser liksom, visar, man tittar på, får syn på vad vi gör och varför vi gör och vad det leder till för det vi gör skall ju leda till en utveckling, en vill ju ha en kvalitativ barnomsorg och så vill vi ha en bra fungerande pedagogisk verksamhet är det som jag känner om man ska prata stort kring det, så är det väl det för mig att jag vill använda det till för att kunna synliggöra kvalitén (...)

Rektorn på förskola B pratar också om kvalitet och är saklig under intervjun. Vi ställde följande frågan om det går att säkerställa förskolors kvalitet med hjälp av det systematiska kvalitetsarbetet och fick följande svar;

Jag tycker att vi har fått en mycket högre kvalitet under de här åren jag har jobbat i förskolan, att man är mycket, mycket mer medveten som pedagog, man ställer sig oftare de här didaktiska frågorna: Vad gör vi, hur gör vi det, varför och när gör vi det? Hela tiden, eh, just utifrån tror jag att vi har dialog mycket, att vi har liksom det här med lärgrupper, att de prioriterade målen,

eh, det har vi ju lyft sen i lär grupperna när vi har jobbat med lek responsiv eller barnkonventionen och då har vi ju haft med det i dem, vilket innebär att då får man ju... när man börjar prata högt själv ihop med någon annan, det är ju först då man hör sin egen tanke eller den reflektionen, men om jag går själv på min avdelning och stänger dörren... och aldrig liksom behöver möta någon annan kollega i ett, eh, i en, i någon tanke som man inte tycker lika om då händer ju inget tycker jag. Så att det här tycker jag att man, att man blir mycket, mycket mer medveten om undervisningen och utbildningen i förskolan, tycker jag alla blev lite också när den reviderade läroplanen kom, den sista där, att vi har jobbat så mycket eller så här att man känner verkligen att vi är del i skolväsendet, här börjar barnens utbildning, eh, och sen hade vi som en fördel nu sist som jag tyckte gav mycket bra, att folk sträckte mycket på sig.

Det som rektor B beskriver är att kvaliteten har blivit synlig genom pedagogers medvetenhet och reflektion. Genom att pedagogerna delar med sig av sina tankar och bollar tillsammans ser rektorn att det ger så mycket mer än om man håller en tanke för sig själv och inte delar med andra. Det är genom reflektion och delade tankar som det produceras nya idéer som hjälper utbildningen att öka sin kvalitet. Den kvaliteten sker menar Eidevald (2017) genom dokumentation och är det som ger underlag för att kvalitetssäkra förskolor i deras verksamhet. Det är väldigt viktigt att hela tiden upprätthålla god kvalitet. Om brister eller saknaden av delar i kvaliteten inte synliggörs kan de heller inte förbättras. Det är därför viktigt, eller rent ut sagt avgörande att arbeta med SKA. Det enligt alla styrdokument som formar förskolan. Det finns en tydlighet i rektor B svar och ett ansvar om en "vi" känsla som känns viktig för att alla ska vara med och arbeta tillsammans åt samma håll.

I skolverkets kunskapsöversikt "Att ställa frågor och söka svar- samarbete för vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet" (2020) står det beskrivet att förskolechefer har ett ansvar för det systematiska kvalitetsarbetet och det tillsammans med huvudmannen. Syftet för alla parter är att SKA arbetet ska bidra till ökad kvalitet och likvärdighet för alla barn. Huvudmannens ansvar är att hitta utvecklingsområden och rektorns att det faktiskt utförs. Där kopplas också den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet som menas att man behöver utvecklas kunskapsmässigt och koppla till forskning (Skolverket, 2020).

Osäkerhet och skillnader

Under intervjuerna med förskollärarna på Förskola A märker man en osäkerhet i hur SKA arbetet ska utföras och det upplevs finnas en osäker på hur det går till i alla led. Intervjuare; Hur arbetar ni med systematiskt kvalitetsarbete på er förskola?

Förskollärare 1: Ja, äh hmm.. Jag har hon är en sån här ska man som vi fyller i jag tror det är en gång per år jag har jättedålig koll på det om jag ska vara ärlig som vi får från våran rektor men känner mig inte jätte med på den faktiskt.

Förskollärare 2 på samma förskola. Hur arbetar ni med systematiskt kvalitetsarbete på er förskola?

Men vi har inte kommit så långt ännu men annars så är det ju det att vi gör ju det är en gång om året och man ser det är ju mycket de här alltså vi jämför ju våra egna självskattningar med föräldrarnas enkäter för där uppe då om året ut vart de gör ens kvalitet ja det är dokument som sedan vår chef gör någonting med ja.

Båda förskollärarna som arbetat som förskollärare sedan 1999 respektive 2009 har en osäkerhet i sina svar och man kan tolka deras svar som om det finns en önskan att få bättre koll och kunskap.

Rektorn till det två till synes ganska osäkra förskollärarna när det gäller SKA svarar lite svävande och det är lite svårt att få ett tydligt grepp om vad som menas.

Nu är vi liksom framme vid startlinjen med har löparskorna på oss och lite såna grejer så att nu ska vi få ner i ja ett systematiskt kvalitetsarbete ända ner på medarbetare nivå och då är ju verksamhetsplanen då som också har varit ganska flytande egentligen men vi har ändå haft lite mål och formuleringar men inte så tydligt formulerat i ett dokument (...)

Det upplevs som att Förskola A inte har kommit så långt med SKA om man sammanställer både förskollärare och rektorns svar på intervjuerna. Uppfattningen av att analysera intervjun från rektorn på förskola A är att det inte riktigt känns så tydligt. Vi frågade vad systematiskt kvalitetsarbete innebär för Rektorn på förskola A och fick följande svar;

Jag tänker att det kommer att ligga på flera olika nivåer. För mig är systematiskt kvalitetsarbete hela vägen från barnet och upp på politiken. Eftersom man sitter mittemellan hela vägen där men främst är det de som händer på förskolan och det vi ser att barnen är med om äh, å för att ha koll på det tänker jag så behöver man göra det återkommande, sen kan återkommande vara en gång om året, en gång i veckan, en gång om dagen äh och allt är systematiskt och kvalitetsarbete. Och för att kalla det systematiskt kvalitetsarbete tänker jag att det måste det vara dokumenterat, målsatt det måste vara formulerat på nåt vis.

Som nämnt tidigare har Håkansson (2019) i sin studie där han undersökt ledarskap kopplat till systematiskt kvalitetsarbete tittat på inre och yttre faktorer och hur det påverkar både i strategier och metoder i det systematiska kvalitetsarbetet samt hur förskolechefer stöttar och leder sin personal i det arbetet. Håkansson (2019) menar att det systematiska kvalitetsarbetet är en process som hela tiden är föränderlig och i en pågående process.

Rektorn från Förskola B däremot märker man har en tydlighet i hur processen ser ut och inga tvivel på hur de arbetet utförs. Beskrivningen är tydlig som redogörs. Vad innebär systematiskt kvalitetsarbete för dig?

För mig har det varit, jag har ju varit med hela den här resan, jag började jobba i kommunen 2006 så har vart med om hela den här resan när vi startade upp med kvalitetsarbete.

Ja, lärandeprocesser är först på hösten ungefär, och sen den nästa period nu är trygghet och trivsel för det är ju också då vi har våran plan mot diskriminering och kränkande behandling ligger i den, och sen då i juni blir det liksom mål och resultat. Och vi har delat upp det i tre kvalitetsdialoger. Om man säger, så att pedagogerna börjar i augusti... med sin nya avdelning oftast en ny grupp då. Det mål och resultatet vi gjorde i juni om man säger alla avdelningarna, sammanställer jag och utifrån det tar jag fram oftast två då prioriterade mål som man tänker att det här ska vi jobba vidare med (...)

Det som rektorn beskriver och förklarar i sina svar på frågorna går även hand i hand med vad förskollärarna förmedlar i intervjuerna. Det finns en tydlighet som genomsyrar deras svar som kanske andra saknar mer eller mindre. Förskollärare på förskola B svarar på vad SKA innebär;

Vi har ju, egentligen två tillfällen varje termin när vi följer upp aktionsforskningen. För den här terminen utvärderingen i mitten på terminen, och sen redovisar man ju resultatet på dialogsamtal så då blir ju det både ett kollegialt lärande samtidigt (...)

Skolverket (Lpfö, 2018) skriver att utveckling kräver att rektorn och alla som ingår i förskolan systematiskt och kontinuerligt dokumenterar, följer upp, utvärderar och analyserar resultaten i utbildningen och för att hålla en god kvalitet. Läroplanen har bidragit på flera sätt att synliggöra arbetet i förskolan skriver Sheridan och Pramling Samuelsson (2016). Kvalitetsarbetet handlar om att förstå och begripa innebörden i målen och göra om dessa i den komplexa verklighet som förskolan handlar om. Självklart ska de också ske en förbättring i arbetet som vi nämner i vår empiri.

Hur används resultaten av det systematiska kvalitetsarbetet för att utveckla verksamheten och utbildningen?

I denna del av resultatredovisningen presenteras om och hur resultaten av förskolornas systematiska kvalitetsarbete upplevs faktiskt leda till utveckling och förbättring av verksamheterna. För att säkerställa god kvalitet i förskolorna behöver resultaten följas upp och bidra till utveckling och förändring, de behöver utveckla verksamheterna mot en bättre måluppfyllelse. Utifrån det empiriska material vi samlat in genom intervjuer ser vi tydliga skillnader i hur man arbetar med att återkoppla resultatet från de kvalitetsarbete man genomför, tillbaka till verksamheten. Som vi tydliggör redan i inledningen till vår studie beskrivs målsättningen med det systematiska kvalitetsarbetet i förskolan med att det ska synliggöra och utveckla kvalitet och säkerställa en likvärdig förskola för alla barn. Uppföljning och analys av kvalitetsarbetet i relation till de nationella målen är enda möjligheten till bedömning av kvaliteten i förskolan (Skolverket, 2021). Huruvida en sådan uppföljning genomförs och vilken utveckling av verksamheten och utbildningen som sker därefter blir centralt.

En grundläggande aspekt i analysen av rektorer och förskollärares upplevelse av hur resultatet av det systematiska kvalitetsarbetet leder till utveckling är att det finns skillnader redan i arbetets grundstruktur. Det saknas tydlighet kring vad som egentligen är det systematiska kvalitetsarbetet, och vad man vill uppnå med det. Vår uppfattning är att styrning och ledning har stor inverkan på kvalitetsarbetets utfall. Genom de svar vi får från förskolornas rektorer på frågor om hur resultaten av det systematiska kvalitetsarbetet används för att utveckla verksamheten blir det synligt att det finns stora skillnader i tydligheten i det systematiska kvalitetsarbetet, vilket indirekt påverkar hur uppföljningen och utvecklingen blir. Utifrån rektorernas svar ser vi dessa skillnader, det som är svårare att få en tydlig uppfattning om är huruvida det är på rektorsnivå eller på huvudmannanivå det brister.

Rektor på förskola A gör uttryck för en osäkerhet kring hur kvalitetsutveckling kan ske utifrån det arbetet man genomför.

Det även **jag** har svårt att fånga är hur, hur är utkomsten och hur kan vi se att det faktiskt blir den där kvalitetsökningen och säkerställandet och barnets lärande i det hela. Eller vad ingår i deras generella utveckling som ändå hade hänt liksom, för vi vill ju vara där och påverka.

Hon påtalar att hennes uppfattning är att det är svårt att se orsak och verkan, att veta med säkerhet att de insatser som görs i verksamheten faktiskt leder till kvalitetsutveckling. Detta

uttalande ger intrycket av att hen som rektor inte har den tydlighet i det systematiska kvalitetsarbetet som är adekvat för att nå ökad måluppfyllelse. Formen för analys och utvärdering som gör det möjligt för kvaliteten att utvärderas är inte tydliggjord, och det hon säger indikerar på att hon inte heller fått den tydliggjord för sig i sin roll. Skollagen (2010:800) 4 kap. klargör att ansvaret för det systematiska kvalitetsarbetet delas av ansvariga på olika nivåer. Rektorn ska se till att det systematiska kvalitetsarbetet genomförs på enhetsnivå, ge lärare och pedagoger verktyg för att genomföra ett SKA arbete som bidrar till kvalitetsutveckling. Men hen är också berättigad enligt lag att få de verktyg hen behöver för att genomföra sin del i arbetet. ”Varje huvudman inom skolväsendet ska på huvudmannanivå systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp och utveckla utbildningen” (Skollagen 2010:800, 3 §). Utifrån den osäkerhet Rektor på förskola A uttrycker uppfattar vi att det brister redan på huvudmannanivå i den kommun hen arbetar.

Rektor på förskola B däremot verkar vara mer säker på sin sak, att återkopplingen från det systematiska kvalitetsarbetet faktiskt sker och leder till utveckling och kvalitetssäkring.

Vi är ganska tydliga redan på första Apt:t (arbetsplatsträff) att nu är det de här prioriterade målen. Och de har ju jag inte hittat på för att jag tycker de är kända, utan det är ju vad, vilket mål och resultat som kom in, där i maj, juni att det här behöver hela förskolan bli bättre på, eller man vill bli mer medveten om det.

I aktuell kommun redovisas det systematiska kvalitetsarbetet i verksamheten på återkommande kvalitetsdialoger. Vid dessa kvalitetsdialoger synliggörs barnens lärande, verksamhetens innehåll och dess måluppfyllelse och resultat. Utvecklingsområden identifieras och grundlägger rektorns beslut kring vad förskolan prioriterar att arbeta extra mycket med och förbättra under nästkommande år. Resultatet av det systematiska kvalitetsarbetet används på ett tydligt sätt för att utveckla verksamheten och utbildningen.

Rektor på förskola B beskriver vidare att hen upplever en utveckling hos personalen över tid, där de blivit säkrare i sin roll i förhållande till kvalitetsarbetet

I och med att man får det med en gång tidigt så upplever jag att, alla avdelningar vet det. Det här är de prioriterade målen, vi gör en kartläggning, vart befinner sig barnen, vart ska vi och så. Så jag upplever att man, eh, förr upplevde jag att folk prata mycket om att vi har inte kommit igång, för vi har massa introduktion och inskolningar. Det upplever jag inte längre att nån säger.

Hen beskriver hur utformningen av ett tydligt SKA arbete genom planering, utvärdering och uppföljning och tillbaka till planering, skapat en säkerhet i genomförandet av arbetet. Dessa uttalande gör rektor på förskola B, vilket hon också nämner vid intervjun, utifrån en bakgrund att den kommun hon är anställd i har haft en tydlighet i kvalitetsarbetet en längre tid, och att begreppet funnits med på ledningsnivå i ca. 15 år. Hon nämner en utveckling som skett och tycks kunna se att verksamheten och utbildningen kontinuerligt förbättras utifrån resultaten av det systematiska kvalitetsarbetet.

Förskollärare 1 som arbetar på Förskola B svarar på frågan om hens syn på om/hur det systematiska kvalitetsarbetet bidrar till utveckling av ex. fokusområden och arbetssätt:

Tycker jag absolut. Att den gör, om man jobbar med det på rätt sätt. Förskollärare 2 på samma enhet menar som svar på samma fråga att (...) jag ser ju resultat i barngruppen, det gör jag.... Så jag ser att det finns i barngruppen och sen ser jag att ju mer medvetenhet som finns hos oss pedagoger (...)

De uttrycker båda två att de ser att det systematiska kvalitetsarbetet bidrar till utveckling av verksamheten och det man gör i den. Väger man samman de svar från rektor och förskollärare ger kring denna fråga synliggörs att det finns tydlighet och en trygghet i att kvalitetsarbetet faktiskt resulterar i utveckling. Utifrån dessa svar menar vi att man kan se att en tydlighet på ledningsnivå, både på rektor- och huvudmannanivå, explicit påverkar kvalitetsarbetets resultat på verksamhetsnivå.

Rektor på förskola C talar om en lång rad processer och aktiviteter som ingår i ett systematiskt kvalitetsarbete, och menar att "Vår verksamhet strävar ju hela tiden efter förnyelse och utveckling i barnens utbildning". En förskollärare på samma enhet svarar på frågan om hans upplevelse kring huruvida det systematiska kvalitetsarbetet bidrar till utveckling av ex. arbetssätt och fokusområden "jag tycker att vi använder oss mycket av dom resultaten vi får in för att göra våran förskola bättre" På förskola C likväl som B upplevs det som att det finns en tydlighet genom det olika strukturella nivåerna som gör att kvalitetsarbetet och resultatuppföljning upplevs begriplig, och att resultaten av kvalitetsarbetet används för att utveckla verksamheten.

Förskollärare 1 på förskola A, där rektorn själv uttryckte en viss osäkerhet kring det systematiska kvalitetsarbetet tycks också vara något mer osäker på huruvida det systematiska kvalitetsarbetets resultat faktiskt bidrar till utveckling.

Jag skulle vilja säga att det känns som vi skriver dom här SKA väldigt, vi fyller i dom liksom men jag vet inte riktigt om jag upplever att vi använder dem vidare.

Rektorn på förskola A uttrycker vid intervjun att de "är i startgroparna" gällande det systematiska kvalitetsarbetet, vilket gör att det känns logiskt att både rektor i viss mån och framförallt förskollärare är lite osäkra på arbetet och hur resultatet kan följas upp och bidra till utveckling och förbättring. Att man är så pass nya i ett strukturerat systematiskt kvalitetsarbete är styrt från kommunnivå, vilket återigen får in oss på spåret att huvudmannens ansvar är avgörande gällande SKA arbetets möjligheter att leda till utveckling och kvalitetsökning.

I Skolverkets kunskapsöversikt "Att ställa frågor och söka svar" lyfts vikten av att ha en tydlig organisation. Man talat om det systematiska kvalitetsarbetet som en pågående process där huvudmannen har som uppgift att identifiera utvecklingsområden och ta beslut om vad som ska prioriteras och rektorn ansvarar för att kvalitetsarbetet genomförs. Med utgångspunkt i en granskning genomförd av Skolinspektionen kring vilka förutsättningar som gynnar en utbildning baserad på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet kunde man finna ett samband mellan de skolor som ansågs fungera väl och en tydlig samverkan mellan olika nivåer för att systematiskt pröva, dokumentera och utveckla verksamheten. Dessa skolor hade tydliga strukturer för huvudmannens arbete och ett nära samarbete mellan huvudman, rektor och lärare. Utifrån det menar man att i det systematiska kvalitetsarbetet likväl som att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet är långsiktighet och hållbarhet i organisationen

centralt (Skolverket, 2020). Vid analysen av vår empiri ser vi indikationer på att det är i tydligheten på organisationsnivå som olika förutsättningar initialt skapas. Om förutsättningarna är olika redan på ledningsnivå uppstår givetvis svårigheter i att uppnå likvärdighet i utbildningen och lika förutsättningar på varje enskild enhet.

Resultaten från Håkansson's studie kring förskolechefens ledarroll i det systematiska kvalitetsarbetet påvisar att ledningens förmåga att balansera kraven från olika nivåer är avgörande för kvalitetsutvecklingen. Han menar då att förskolechefen agerar som en kedja mellan huvudmannen och den egna förskolan och att det är där i det systematiska kvalitetsarbetets utfall avgörs (Håkansson, 2019). Genom vår insamlade empiri blir det tydligt att den roll rektorn har att hålla jämvikt mellan huvudman/styrningens krav och förskolans behov också har stor inverkan på hur utfallet av det systematiska kvalitetsarbetet blir. Huvudmannen och den organisatoriska nivån styr och har yttersta kontroll, men det är också av vikt att rektor har förståelse för de krav huvudmannen ställer och hur de ska brytas ner på lokal verksamhetsnivå. Utifrån det tänker vi att även ledning på rektorsnivå har en tydlig påverkan på de resultat som uppnås.

Skiljer sig det systematiska kvalitetsarbetet åt på olika förskolor?

I denna del av resultatanalysen granskar vi nu den empirin som vi samlat in för att få syn på skillnader mellan de olika förskolorna. De skillnader som vi valt att titta närmre på är hur förskollärare och rektorer talar om tydlighet, tid, förutsättningar samt hur man talar om förskolans likvärdighet. I vår teoretiska utgångspunkt beskriver vi vilka ramfaktorer som ligger till grund för förskolans arbete med det systematiska. Med hjälp av resultatanalysen får vi nu syn på hur förskollärare talar om vad som influerar deras arbete med SKA.

Tydlighet

En av de skillnader som vi belyser i vår studie är den skillnad som finns i tydligheten hur man skall genomföra och följa upp det systematiska kvalitetsarbetet. Det skiljer sig mellan de olika förskolorna, både på hur det systematiska arbetet är utformat men även hur mycket tid som förskollärarna och den övriga personalen arbetar med SKA. Skolverket (2018) menar att utbildningen skall vara likvärdig men utformningen av det systematiska kvalitetsarbetet kan anordnas utifrån varje förskola.

Under intervjuerna med förskollärarna från förskola A frågade vi om de ansåg att det finns en tydlighet i hur det systematiska kvalitetsarbetet ska genomföras och följas upp; "(...) nej det är lite oklart faktiskt får jag säga..." En annan förskollärare från samma förskola svarar "ja nej ja jag tycker nog kanske inte att det är jättetydligt alltså"...

Utifrån förskollärarnas svar ser vi klart att de är eniga om att arbetet med SKA är otydligt, hur kan det komma sig att förskollärarna på förskola B upplever att de inte har den tydlighet som behövs för att kunna driva det systematiska kvalitetsarbetet. Håkansson (2017) menar att det ställs vissa krav för att kunna utföra ett systematiskt kvalitetsarbete, det är mycket viktigt att det finns en tydlighet. För att få den tydlighet som man här eftersträvar menar Håkansson (2017) att förutsättningarna blir grundläggande. "Strukturer, processer, rutiner, och resurser"

(s.17) är alla fundamentala premisser som behöver finnas för att förskolläraren skall få den tydlighet som man behöver ha för att klara av sitt uppdrag.

I studien “Vilken kunskap erkänns i det systematiska kvalitetsarbetet? Om oförenliga tankestilar i dagens förskola” (2014) har Insulander och Svärdemo Åberg studerat vad som blir synligt genom arbetet med SKA. Uppdraget handlar om att förskollärare ska följa, dokumentera och analysera barns lärande samt utveckling men också den pedagogiska verksamheten. Det blir synligt i resultatet av studien att andra delar tar plats och påverkar SKA och dess följderna så som relationer och olika tankesätt. Detta skapar en otydlighet i sin helhet utefter de mål som läroplanen redogör, med det menat så är tydlighet något som lyser med sin frånvaro i uppdraget som förskollärare.

Nu när vi arbetar med vår empiri ser vi att det finns stora skillnader mellan förskolorna, vår uppfattning är att de kommit olika långt i arbetet med ska. På förskola B och C beskriver förskollärarna tydligheten i uppdraget på så vis att man förstår det systematiska kvalitetsarbetets gång, man vet hur man skall arbeta och hur det fungerar. Förskollärarna från förskola C talar så här om enhetens arbete med SKA.

Vad ska göras, hur ska vi göra det, varför ska göra det, sen står det även vem som ska göra vad så jag tycker det är väldigt tydligt och lätt att se liksom (...)

Hur vi ska jobba och vad vi missar å jag tycker också att det är en väldigt bra gång när det gäller det systematiska kvalitetsarbetet på vår förskola. De blir väldigt tydligt för oss som jobbar å som förskollärare (...)

På förskola C talar båda förskollärarna om tydligheten, vår upplevelse under intervjun är att förskollärarna från både B och C talar om arbetsgången med det systematiska kvalitetsarbetet på ett sätt som vi tolkar som lätt och naturligt. Vi får dock syn på en annan faktor som påverkar förskollärarna på förskola B och C i arbetet med det systematiska. Ensamhet i uppdraget, blir nu en ramfaktor som vi inte tänkt på tidigare.

Förskollärare från förskola B

För det kan ju va så att jag som e inne i det, som har ganska bra koll, jag vet hur det ska fungera. Men sen kan jag tänka mig att för många andra som kanske inte e lika bekväma med datorer och allting sånt där ... dom kan nog tycka att det e lite svårare...”

En annan förskollärare från förskola B svarar; “Det tar ju några timmar. Och jag har väl känt mig lite ensam i det, på min avdelning...”

I våra intervjuer med förskollärare från förskola B och C framkommer det att det är den enskilda förskolläraren som är insatt i arbetet med SKA. Utifrån empirin tolkar vi in att detta är något som inte är önskvärt, att det finns en önskan att större delar av verksamheten också skulle arbeta med det systematiska. I denna del om tydlighet kan vi se att det finns vissa svårigheter i styrkedjan om vi utgår från förskollärares perspektiv. Ett samarbete med rektorn blir viktigt och avgörande för hur arbetet med SKA skall fungera. Skolverket (2021) menar på att det inte är förskollärarens ensamma uppdrag, utan att det är hela förskolans skyldighet att arbeta med SKA. men att det främst är rektorns ansvar att se till att det fungerar och att förskolan arbetar med det systematiska kvalitetsarbetet. Utifrån empirin ser vi att förskollärarna bekräftar det vi tidigare skrivit om ramfaktorteoriens ramar, rektors styrning och ledning är det som har en stor inverkan på förskolornas arbete.

Förutsättningar

Vilka är förutsättningar som rektorerna själva anser att de skapar för förskollärarna och arbetslaget. Rektorerna svarar väldigt olika i hur det försöker hitta olika förutsättningar, exempelvis talas det om hur man behöver effektivisera den tid som finns på förskolan. Vi får en klar uppfattning om att tiden anses var mycket dyrbar.

Intervjufrågan som rektorerna fått: Vilka förutsättningar får din personal för att utföra det systematiska kvalitetsarbetet? Tid, utbildning med mera

Rektor på förskola A menar att:

Där effektiviteten kommer in för vi har inte all tid i världen, hur man effektivt använder den tiden vi har ändå har och mycket av tiden går ju åt till den egna planeringen på avdelningen och personlig planering. Inte så mycket gemensam planering vilket gör att jag har väldigt liten påverkan på hela laget utan jag måste sticka in det på så många ytor som möjligt (...)

Rektor på förskola A anser att hen har en väldigt liten påverkan på vad arbetslaget har för förutsättningar för att utföra det systematiska arbetet. Detta kan komma att bli problematiskt då förskollärarna och de andra anställda har en viss förväntan på att rektorn ska leda dem i arbetet, men om rektorn inte kan påverka förskolans förutsättningar, vem kan det då? I våra intervjuer får vi tydlig syn på den komplexitet som finns i förskolans uppdrag, att både får enskild planeringstid och tid tillsammans beskriver rektorn på förskola A som svårt.

Rektor från förskola A svarar:

Apt är det är 2 timmar i månaden veckor mötet det är en timme i veckan men det är alltid olika folk så att det här med att gå ut med det som vi ska jobba med gemensam det är svårt.....det är svårt, alltid tidsbrist.

Skolverket (2012) har skrivit om allmänna råd och menar att tydligheten i arbetet med det systematiska är oerhört viktigt och att det finns vissa saker man kan göra på enhetsnivå för att förbättra arbetet med SKA. Det handlar om att se till att det finns rutiner som fungerar och att man som rektor kontrollerar fall de satta rutinerna och arbetsformer fungerar som man önskar. Det handlar om ett analysarbete för att få syn på de förutsättningar som enheten har, om rektorn hittar något som inte fungerar så måste dem rutinerna uppdateras och förändras för att arbetet skall leda mot måluppfyllelsen. Skolverket (2012) lägger en stor del av ansvaret på rektorerna och menar att "rektorn behöver vara den som driver och leder kvalitetsarbetet" (s, 7). Faktorer såsom sjuk personal och en pågående pandemi är något som i sin tur påverkar förskolornas arbete.

Rektorn från förskola B talar om förskolans förutsättningar på ett annat vis. (...) lär ju mina förskollärare varandra här, asså de som kommer nya som inte har kunnat. Tid försöker vi avsätta, sladdar nån lite så försöker man, har jag sagt att då får man ta in en vikarie. På förskola C talar rektorn inte om tidsbristen på samma vis, vår uppfattning vid intervjun är att det skapas tid så fort det finns möjlighet. Rektorn talar för att förutsättningarna i arbetet med systematiska kvalitetsarbetet är många.

Det avsätts tid hos oss för varje enskild förskollärare att bidra det här arbetet på, men jag försöker också att i så lång utsträckning som möjligt avsätta extra tid det kan vara när de många barn borta, å det kan vara på lov... sen så avsätt det också tid på våra möten som vi har med

förskolan där förskollärarna själva då systematiskt utbildar sig och resten av arbetslaget. Genom olika läroplansmål... det pågår också på ett kollegialt plan... sen så sker utbildning och utveckling på en individuell nivå i samråd med mig, å med sin egen personliga utvecklingsplan kopplat till ett medarbetarsamtal (...)

Håkansson (2019) skriver att syftet med systematiskt kvalitetsarbete handlar om ökad måluppfyllelse, förbättrad kvalitet och ökad likvärdighet för alla barn i förskolan. Förutsättningarna är dock skilda och stor del av ansvaret ligger på enhetsnivå. Vetenskapsrådet (2015) skriver i sin studie att förskolepersonalens lika förutsättningar för att utföra sitt arbete kopplat till personaltäthet, barngruppernas storlek, kompetensutveckling och dylikt är en annan faktor som direkt påverkar kvaliteten i förskolan och därmed är förutsättningarna olika.

Sammanfattningsvis är förutsättningar på förskolorna olika, vi har tittat på de samband som finns i vår empiri för att finna en förklaring till att rektorerna talar så olika om förskolans förutsättningar. Vi tittade på barngruppens storlek på de olika förskolorna för att se om det kunde ha med tidsbristen att göra. Förskola A och B är större förskolor med fler avdelningar och barn medans förskola C är en mindre förskola med färre avdelningar och färre barn, när vi började räkna ut medelvärde i personalstyrkan såg vi att det var ungefär samma antal pedagoger på samma antal barn. Detta betyder att det möjligtvis är andra ramfaktorer som spelar in på de olika förutsättningar som vi ser i vår empiri.

Likvärdig förskola

Vi har ställt rektorerna frågor om hur arbetet med det systematiska kvalitet kan bidra till en likvärdig förskola. Genom det systematiska kvalitetsarbetet arbetar förskolor idag för att få höja kvaliteten samt för att få en likvärdig förskola. Vår fråga till rektorerna var hur förskolors arbete med det systematiska kvalitetsarbetet kan bidra till en likvärdig förskola.

Rektor på förskola C:

Mm spännande fråga, vi har ju en pedagogik här som direkt får mig att tänka på likvärdig förskola, en pedagogik som tar tillvara på alla barns behov och intressen utifrån där de befinner sig just nu...

På förskola C kopplar rektorn begreppet likvärdig förskola till deras pedagogik, att det är pedagogiken som skapar möjligheter för barnen. Under studiens gång har vi många gånger diskuterat vad begreppet likvärdighet betyder, det är något vi i förskolan skall sträva emot för att ge alla barn bästa förutsättningar. Att rektorerna svara så olika ger oss uppfattning att förskolorna talar allt för lite om begreppet likvärdighet.

Rektor på förskola B talar om likvärdigheten såhär:

Hinder tycker jag har varit att vi i (förskola Bs) kommun då om man ska ha en likvärdig förskola, likvärdig utbildning, att vi har olika socioekonomiska områden...

...Om man bor här på (adress) eller om man bor liksom ute i (område)... att det blir olika...

Rektor på förskola A säger att likvärdig inte samma sak som lika utan det är olika.

Likvärdigheten tolkas på olika sätt och rektorerna ger inte heller något tydligt svar om det systematiska arbetet egentligen leder till en likvärdig förskola. Trots att Rektorerna inte själva nämner det kan vi tydligt se att rektorerna har flera ramar som påverkar deras arbete. Ledig från huvudmannen, kompetenta och drivna lärare är ramfaktorer som påverkar arbetet med det systematiska utifrån rektorns perspektiv. Rektor på förskola B kopplar förskolans likvärdighet till de socioekonomiska faktorerna och drar tydliga kopplingar mellan två områden som hen känner till och menar på att beroende på vart en bor kommer utbildningen se annorlunda ut.

En likvärdig förskola är kopplad till förskolans möjlighet att kompensera för ojämlika levnadsförhållanden, det vill säga enligt skollagens skrivning att alla barn ska ha lika tillgång till utbildning oavsett geografisk hemvist och sociala och ekonomiska förhållanden och den ska vara likvärdig. En likvärdig förskola innebär att de nationella målen ska präglade verksamheten oavsett vilken förskola barnet finns i. Målen för förskolan kan givetvis nås på olika sätt beroende på såväl lokala behov och förutsättningar som aktuell barngrupp, men utgångspunkten ska vara att alla barn ska få möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar. (Skolinspektionen, 2018, s. 38)

Det vi ser är att bristerna i förskolors styrkedja blir utfallet av det systematiska kvalitetsarbetet och den likvärdiga förskolan blir lidande. Likvärdigheten symboliserar vår tanke om hur förskolans utbildning skall skapa likvärdiga möjligheter för barnen.

Vilka möjligheter finns att faktiskt påverka politikernas resursfördelning genom det systematiska kvalitetsarbetet?

I ett optimalt utfall av ett systematiskt kvalitetsarbete bidrar det till förändringar och förbättringar på verksamhetsnivå som kvalitetssäkrar barnens utbildning. Det medför ett underlag för de politiska beslutsfattare som avgör kommande resursfördelning och bestämmer i skolpolitiska frågor. Det är meningen att kvalitetsarbetet på verksamhetsnivå ska bidra till att förutsättningar skapas så att alla barn får samma möjligheter till lärande och utveckling. För att så ska inträffa krävs att förbättringar och förändringar sker utanför den enskilda verksamheten, på en högre nivå. Utifrån ramfaktorteorin finns det yttre och inre ramar som påverkar undervisningen i förskolan. Politikens styrning har inverkan på de förutsättningar varje enskild kommun och förskola ges, och är således en yttre ram som påverkar utbildningen.

Rektorn på enhet B berättar om ett särskilt åtgärdsprogram som påbörjats i hans kommun vilket innebär att extra resurser, pengar, tillsätts till de förskolor som är i störst behov utifrån socioekonomiskt index. Hen påtalar sin upplevelse av att insatsen är ett direkt resultat av ett systematiskt kvalitetsarbete, i en dialog mellan olika nivåer, från verksamhet till ledning och vidare till politiken.

Det har ju kommit fram i våra kvalitetsdialoger när jag som rektor sitter, e ni med, och redovisar, som min chef lägger in i politiken som har sett att, vi har några enheter där det ser ut så här (...) förskolan klarar inte av alla de här kompensatoriska insatserna för den stunden för att det krävs mycket mer vuxennärvaro för att man för inte det stödet i hemmet.

Genom kvalitetsdialoger där rektorer från förskolorna i kommunen sitter tillsammans med skolledning har det framkommit att förskolor i socioekonomiskt utsatta områden i kommunen inte når förväntad måluppfyllelse. Det har tydliggjorts att orsaken till bristande måluppfyllelse

är att förskolans resurser läggs på andra områden där man väger upp det som dessa barn inte får hemifrån, ex. språkligt. Rektor på förskola B lyfter förskolans kompensatoriska uppdrag och de insatser som görs kopplat till ett sådant uppdrag. Sandell Ring (2021) beskriver förskolan som ett av de mest betydelsefulla verktyg samhället har för att kunna förbättra barns chanser i livet. Segregation är ett hinder mot jämlikheten i samhället och de demokratiska värden vårt samhälle är uppbyggt på. Barn som växer upp i områden med socioekonomiska låg status, med lägre utbildningsnivå, hög arbetslöshet och större andel utlandsfödda har sämre chanser till måloppfyllelse i skolan, vilket direkt påverkar deras chanser i livet. Målsättningen med att skapa likvärdiga förutsättningar för alla barn innebär att förskolan behöver jämna ut olikheter och verka kompenserande för att ge dessa barn samma chanser som de som växer upp med andra förutsättningar (Sandell Ring, 2021). Genom den satsning som genomförs i kommunen där förskola B finns ges bättre förutsättningar för förskolorna att uppfylla detta kompensatoriska uppdrag och skapa förutsättningar för alla barn att lyckas.

Rektor på förskola B om politiken:

Det har vi lyft ganska mycket så att det som jag nu, har varit ett hinder lite blir ju en möjlighet. Nu har de ju i politiken satt in extra pengar för att vi ska jobba med det här med tidiga insatser. Och då är Förskola B en utav de förskolorna här, som innebär att jag får fler personal pga. utav att jag har låga socioekonomiska index. Det har vi ju inte haft förut, då har man ju haft så här 18 barn och så e det trehundra procent, oavsett, och vi kanske står och går i mycket andra saker (...) det blir ju inte en likvärdig utbildning.

Utifrån det som rektor här beskriver blir insatsen en faktisk och tydlig aktion där förskolans kompensatoriska uppdrag och en likvärdig förskola är i fokus från politikernivå. Den tydliggör att politikerna vet vad som är förskolans uppdrag, vad kvaliteten i förskolan innebär och hur en likvärdig förskola kan realiseras. Det blir tydligt att det systematiska kvalitetsarbetet kan ha omedelbar inverkan på politiska beslut.

Sandell Ring (2021) beskriver utmaningar som Skolinspektionen synliggjort gällande förskolans kompensatoriska uppdrag och ett alltmer segregerat samhälle. Där påtalas att förskolan har varierande kvalitet och brister i likvärdigheten, att personalens kompetens inte alltid är tillräcklig och att styrkedjan ofta är otydlig och ansvarsfördelningen oklar. De menar att en större kunskap kring uppdraget och en bättre kommunikation mellan nivåer i styrkedjan är av största vikt (Sandell Ring, 2021).

Rektorn på förskola A talar om systematiskt kvalitetsarbete utifrån ett helhetsperspektiv genom alla nivåer ”För mig är systematiskt kvalitetsarbete hela vägen från barnet och upp på politiken. ” Den nämner detta snarare som en ambition och en beskrivning av SKA arbetet, och förankrar det egentligen inte till sin verklighet. Här syns en tydlig skillnad mellan de olika förskolorna, kopplat till faktorer som ligger utanför rektorernas uppdrag, på huvudmannan- och politikernivå. Vår uppfattning är att rektor på förskola B upplever en förtrogenhet genom hela styrkedjan ända upp på politikernivå, en möjlighet att faktiskt påverka politikernas resursfördelning genom det systematiska kvalitetsarbetet. Rektor på förskola A har en liknande utgångspunkt där visionen med SKA arbetet är en sådan påverkan på politikernas beslutsfattande, men i hans kommun tycks det vara just en vision snarare än realitet.

Sammanfattning resultatdiskussion och analys

Utifrån resultatdiskussionens olika teman har vi kommit fram till ett par viktiga slutsatser med vår studie. Kvalitet i förskolan och ett aktivt arbete med att uppnå en så hög kvalitet som möjligt, anses centralt och viktigt för alla verksamma vi träffat genom vår studie. En tydlig styrning och ledning som erbjuder ett strukturellt övergripande upplägg för kvalitetsarbetet är avgörande för kvalitetsutvecklingen. Ett framgångsrikt systematiskt kvalitetsarbete kräver en tydlighet i alla led, från verksamhetsnivå och upp till politikernivå. Utifrån tidigare forskning och kunskapskällor vi mött talar man mycket om förskollärares kompetens och utbildningsnivå som en faktor som har stor inverkan på utfallet av det systematiska kvalitetsarbetet. Utifrån vår analys ser vi snarare att tydlighet i uppdraget på alla nivåer och styrning och ledning, som de faktorer som är mest avgörande för både god kvalitet och likvärdighet i förskolan.

Rektor förskola B om tydlighet och hur viktigt det är i alla led:

Så jag upplever att vi har utvecklats jättemycket, när man har en tydlighet, en medvetenhet, vet vart vi ska och att, öh, jo det kommer ju uppifrån våran sektorchef och så, hon e ganska tydlig att vi har ju kvalitetsdialoger i alla... ehm... sektor utbildnings... eh... sektorer om man säger så: grundskolan, kompetens/utveckling, gymnasiet, alla jobbar ju efter samma mall.

Slutdiskussion

Syftet med vår studie är att undersöka det systematiska kvalitetsarbetet på olika förskolor och hur det påverkar utbildningen. Vår målsättning med studien är att granska hur arbetet med SKA ser ut på olika förskolor, och synliggöra de faktorer som påverkar hur utfallet blir och vilken kvalitetssäkring som sker. För att samla in empiri som hjälper oss att besvara vårt syfte utgår vi från tre övergripande forskningsfrågor. *Hur beskriver förskollärare och förskolechefer det systematiska kvalitetsarbetet? Hur används resultaten av det systematiska kvalitetsarbetet för att utveckla verksamheten och utbildningen? och Skiljer sig det systematiska kvalitetsarbetet åt på olika förskolor?* Som metod för att finna svar på dessa forskningsfrågor har vi genomfört intervjuer.

Intervjuerna har genomförts på förskolor i tre kommuner med liknande geografiska och socio-ekonomiska förutsättningar. Rektorer och förskollärare på tre olika förskolor, en per kommun, har intervjuats med frågeställningar kring hur man arbetar med systematiskt kvalitetsarbete, vad som påverkar arbetet och hur utfallet av det systematiska kvalitetsarbetet blir. Genom vår studie har vi hittat två huvudsakliga faktorer som påverkar det systematiska kvalitetsarbetet och vilka resultat det ger på utbildningen i förskolan och dess kvalitet. Den ena faktorn är tydlighet i uppdraget och den andra är styrning och ledning på rektors- huvudmanna- och politikernivå. Dessa två faktorer har beskrivits som avgörande genom i princip alla våra intervjuer och vi fann tydliga implikationer på hur dessa faktorer påverkar SKA arbetet. Utifrån ramfaktorteorin som vår teoretiska utgångspunkt kan de påverkande faktorer för utfallet av SKA som diskuteras beskrivas som ramar. Ramfaktorteorin tydliggör att det är sambandet mellan en ram och processer eller resultat som är avgörande för ramens inverkan, och det är den utgångspunkten vi har i vår diskussion.

Vår slutdiskussion delas in i olika avsnitt, där vi initialt sammanfattar resultatet av svaren på våra forskningsfrågor. Därefter utgår vi från de viktigaste forskningresultaten som framkommit, utifrån ovan nämnda faktorer som påverkar det systematiska kvalitetsarbetet; tydlighet i uppdraget och styrning och ledning. Slutligen diskuteras undersökningens resultat i relation till förskollärares yrkesutövning och didaktiska konsekvenser för förskolans verksamhet, vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet, samt vidare forskning.

Hur beskriver förskollärare och förskolechefer det systematiska kvalitetsarbetet?

De informanter vi har intervjuat för vår studie beskriver det systematiska kvalitetsarbetet med ett antal centrala och viktiga begrepp. De talar om att utveckla verksamheten mot målen, och SKA beskrivs som en målstyrd process, en cirkel där arbetet påbörjas i verksamheten, leds vidare och slutligen återkommer till verksamheten och som ett ”målsatt” arbete. Det systematiska kvalitetsarbetet förklaras som en möjlighet att få syn på vad vi gör, hur det görs och vad det leder till, likväl som vad som saknas i verksamheten på förskolan. Begrepp som återkommer vid de flesta intervjuerna är planering, uppföljning och utvärdering, och de talar även om att reflektera och analysera. Informanterna talar om styrdokument: läroplan, skollag och kommunala riktlinjer som viktiga delar av det systematiska kvalitetsarbetet. Vår slutsats är att informanterna är medvetna om vad ett systematiskt kvalitetsarbete är och att deras beskrivning av SKA motsvarar vad styrdokumentet säger om ett sådant arbete.

Förskollärare ska ansvara för att resultat från uppföljningar och utvärderingar systematiskt och kontinuerligt analyseras i syfte att utveckla förskolans kvalitet och därmed barnens möjligheter till omsorg samt förutsättningar för utveckling och lärande, (Skolverket, 2018, s.18).

Rektorn har ansvaret för förskolans kvalitet och har därvid, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen systematiskt och kontinuerligt och därmed verka för ökad måluppfyllelse, (Skolverket, 2018, s.19).

Hur används resultaten av det systematiska kvalitetsarbetet för att utveckla verksamheten och utbildningen?

Genom vår studie har det synliggjorts att resultatet av det systematiska kvalitetsarbetet används olika mycket för att utveckla verksamheten och utbildningen och för att bidra till ökad kvalitet. Medvetenheten kring vad ett systematiskt kvalitetsarbete är finns hos alla informanter, men kring det faktiska utförandet av arbetet med ett systematiskt kvalitetsarbete som kontinuerligt utvecklar och ökar kvaliteten finns stora skillnader mellan de olika förskolor och kommuner vi studerat. Vår slutsats är att resultatuppföljningen och det som är det systematiska kvalitetsarbetet, en process av planering, utvärdering och uppföljning som får ett resultat som utvecklar kvaliteten, är olika. Som vi skriver fram i vår resultatredovisning används resultaten av det systematiska kvalitetsarbetet olika mycket och det bidrar olika mycket till utveckling och kvalitetssäkring.

I den kommun där förskola A är belägen är avsaknaden av struktur för SKA något som tydliggörs genom våra intervjuer. Rektor likväl som förskollärare uppfattar processen som otydlig. De talar om att det finns mål och riktlinjer på nationell likväl som kommunal nivå, men att det saknas tydlighet kring hur man ska arbeta mot dessa mål och utvärdera resultatet. Rektorn beskriver SKA utifrån hur det kommer att bli och att det i nuläget byggs upp. Det finns ingen struktur som gör att resultaten av SKA leder till utveckling av kvaliteten i verksamheten

och utbildningen. Istället talas det om något som komma skall, en ambition att i framtiden ha en sådan struktur.

Förskola B har en tydligt utformad struktur för att resultatet av SKA ska leda till kvalitetsutveckling. Arbetet börjar i verksamheten där man utvärderar vad man gjort och genomför insatser för att utveckla den dagliga verksamheten och utbildningen. Förskollärarna genomför ett kontinuerligt arbete med att analysera och reflektera över sin praktik, och utför löpande förändringar för att förbättra arbetet. Genom kvalitetsdialoger med ledning och andra avdelningar på förskolan sker ett kollegialt reflekterande och lärande att ta med tillbaka till avdelningen, och rektor får ett underlag att redovisa vidare till skolledning, och därefter vidare till politikernivå. Arbetet analyseras och utvärderas på alla nivåer, och resultat och förbättringsområden återkopplas till verksamheten. Rektorns sammanställning av avdelningarnas resultat blir underlag för de förbättringsområden hen finner och väljer ut som extra prioriterade mål för förskolan att arbeta vidare med under kommande år. Genom politikens inblandning leder det till riktade utvecklingsområden och insatser som har direkt verkan på kvaliteten på den enskilda förskolan. Resultaten av det systematiska kvalitetsarbetet utvecklar verksamheten både genom de politiska insatserna och rektorns utvalda mål för kommande läsår.

På förskolan som vi benämner som C finns en form för SKA på förskolans avdelningar, där man kontinuerligt planerar och följer upp sin verksamhet på enskild nivå, och till viss del tillsammans med rektorn. Processen är tydlig och leder till en direkt utveckling av verksamheten i det lilla sammanhanget. Resultatet av utvärdering och analys av den enskilda avdelningens arbete leder till kvalitetsutveckling. Struktur för att leda det systematiska kvalitetsarbetet till det större sammanhanget, genom ledning och upp på politikernivå är däremot inte lika tydligt utformat.

Resultatet av vår studie påvisar att återkoppling av resultatet från ett systematiskt kvalitetsarbete med syfte att säkerställa hög kvalitet i förskolan och kvalitetsutveckling, som är adekvat för att uppnå en likvärdig förskola för alla barn, är avhängigt vilken kommun och vilken enhet arbetet utförs på. Som vi påtalar i inledningen till vår studie är tolkningsbarheten i förskolans styrdokument en bidragande orsak till skillnader i förskolors kvalitet. Läroplanen för förskolan, lpfö18, tydliggör att verksamheten ska utvärderas och följas upp och att huvudman, rektor och förskollärare har ett gemensamt ansvar för att systematiskt och kontinuerligt dokumentera, följa upp och utvärdera och analysera resultaten i utbildningen (Skolverket, 2018). Det som inte tydliggörs är hur det systematiska kvalitetsarbetet ska genomföras och följas upp, vilket gör att varje enskild huvudman och förskolechef beslutar om strukturen för arbetet. De beslut som tas av dem påverkar kvaliteten och likvärdigheten i utbildningen.

Nedan diskuteras dessa slutsatser vidare där vi går in i de två delar som utgör våra huvudsakliga resultat av studien. Vår insamlade empiri avseende både första och andra forskningsfrågan ger resultat som pekar på tydlighet och styrning och ledning som de faktorer som påverkar resultatet av kvalitetsarbetet i synnerhet.

Skiljer sig det systematiska kvalitetsarbetet åt på olika förskolor?

Resultatet utifrån vår tredje forskningsfråga knyts samman med de två föregående. Det systematiska kvalitetsarbetet skiljer sig åt på olika förskolor och i olika kommuner. Vår empiri

tydliggör vissa likheter, men framförallt stora skillnader, vilket leder oss vidare till det vi ser som resultatens huvudfynd i vår studie. Utifrån tidigare forskning och vetenskap talas det mycket om förskollärare och pedagogers kompetens och om sociokulturella och socioekonomiska förhållanden som avgörande för kvalitet i förskolan. Insulander & Svärden Åberg (2014) klargör utifrån resultaten av sin studie att lärande sker i samspel och att relationer och pedagogers tankesätt påverkar vilket lärande som sker, pedagogen har en central roll i lärandet. Sheridan, Williams och Sandberg (2012) har kommit fram till en liknande slutsats i sin studie, och menar att det systematiska kvalitetsarbetet skapas i sociala sammanhang och påverkas av yttre faktorer såsom pedagogers kunskap, resurser och kultur. Båda studierna visar på sociokulturella faktorer och pedagoger/lärares roll som avgörande faktorer för kvalitet och SKA. Utifrån de intervjuer vi genomfört och den empiri de gett oss finner vi vissa resultat som indikerar på att kompetens och geografiska likväl som sociologiska faktorer är viktiga, men inte centrala. Genom vår studie har det framkommit att tydligheten i uppdraget och styrning och ledning har stor inverkan och är avgörande för kvaliteten och kvalitetsutvecklingen. Vårt resultat påvisar att även om lärares kompetens och faktorer knutna till område och barns uppväxtvillkor har betydelse för kvaliteten och likvärdighet i förskolan, är och bör dessa faktorer inte vara avgörande. En förskola med färre legitimerade förskollärare eller en med lägre socioekonomiskt index har initialt ett svårare utgångsläge. Det ska dock inte i sin tur leda till sämre kvalitet, eller påverka likvärdigheten eftersom det systematiska kvalitetsarbetet ska vara ett verktyg för att överbrygga de hinder som finns. SKA arbetet ska genom att analyseras och utvärderas bidra till att rätt insatser och resurser hamnar på rätt plats och att kraft läggs på att utveckla de områden som behöver utvecklas, och således jämna ut de olikheter som finns. För att så ska vara fallet är det av stor vikt att de som leder arbetet och bestämmer över resurser gör det med samma tydlighet och som en hjälpande hand för de som ska genomföra utvecklingsarbetet på verksamhetsnivå. En likvärdig förskola med hög och jämlik kvalitet är målet, tydlighet i uppdraget likväl som ett bra ledarskap med tydlig styrning är de viktigaste verktygen för att nå målet.

Tydlighet i uppdraget

Vid våra intervjuer och analysen av den insamlade empirin blev det synligt för oss att tydligheten i uppdraget har avgörande betydelse för genomförandet likväl som resultatet av ett systematiskt kvalitetsarbete. Att uppdraget är tydligt är lika viktigt på förskollärarnivå som på rektorsnivå. Vår empiri tydliggör att de förskolor som har en välstrukturerad form för SKA, med tydliga riktlinjer kring hur arbetet ska genomföras, dokumenteras och utvärderas är de som lyckas bäst med att fullfölja ett kvalitetsutvecklande arbete.

På förskola B finns en metod för det systematiska kvalitetsarbetet, aktionsforskning, och det är tydligt för förskollärarna vad de ska göra inom SKA och när det ska göras. På samma sätt är det tydliggjort för rektorn från hennes överordnade vad hon ska redovisa vidare och när det ska ske. Förskola B och kommunen den är belägen i blir ett exempel på att när det finns tydlighet i uppdraget, på olika nivåer, resulterar det i ett kvalitetsarbete med god måluppfyllelse. Förskola A har ingen specifik metod för det systematiska kvalitetsarbetet som är tydlig på alla nivåer. Det finns ingen bestämd form för hur SKA från verksamheten redovisas vidare till skollledning och politik, åtminstone inte som synliggjorts för förskollärare. Vid intervjuerna med informanterna från förskola A beskrevs ingen synlig kvalitetsutveckling som direkt följd av SKA. Förskola A är ett exempel på hur bristande tydlighet leder till lägre måluppfyllelse genom det systematiska kvalitetsarbetet.

Våra resultat kan jämföras med Skolinspektionens kvalitetsgranskning från 2016 som klargör att det behövs en tydlighet om hur undervisningen ska genomföras i förskolan. Både förskolechefer och förskollärare på de förskolor som granskats uttrycker en generell osäkerhet i sina uppdrag. På samma sätt påvisar våra resultat att de förskolor som saknar eller har mindre tydlighet gällande kvalitetsarbetet har lärare och rektorer som är osäkra kring sitt uppdrag.

Styrning och ledning

Utifrån resultaten av vår studie ser vi att styrning och ledning har en viktig roll i utfallet av det systematiska kvalitetsarbetet. De informanter vi intervjuat uttrycker alla att de vet vad ett systematiskt kvalitetsarbete är, att de anser det som viktigt och de nämner kvalitet och likvärdighet som centrala begrepp i förskolan. Resultaten påvisar för oss att de yrkesverksamma vi intervjuat har överensstämmande tankar om kvaliteten och det systematiska arbetet med att utveckla och förbättra den. Däremot finns stora skillnader i hur man arbetar med det i praktiken, skillnader som vi finner komma sig av olikheter i tydligheten från de som styr och ansvarar. I ovan avsnitt diskuterar vi tydligheten på olika nivåer, här kopplas tydlighet samman med ledarskapet och vi tittar närmare på hur de styrande organen bidrar till eller förhindrar kvalitetsutveckling.

Vi har funnit indikationer på omfattande påverkan på SKA arbetet utifrån hur rektorn leder sin personal i det systematiska kvalitetsarbetet. Vårt resultat kan jämföras med Håkansson (2019) som påvisar genom resultaten i sin studie att förskolechefens förmåga att leda och stötta sin personal är direkt avgörande för kvalitetsutveckling. Styrdokumentens krav på kvalitetsutveckling leder i sig själv inte till en utveckling av kvaliteten, det är ledningens förmågor att hantera och möta kraven som är avgörande (Håkansson, 2019). Utifrån vår insamlade empiri ser vi vidare att rektorns möjligheter att leda sin personal till stor del grundar sig i den ledning och de möjligheter hen får från sin chef och från huvudmannen. Som vi beskriver i avsnittet ovan kring tydlighet är det även av största vikt att rektor har en tydlighet i sitt uppdrag. För att hen ska kunna genomföra ett väl utfört kvalitetsarbete på sina förskolor behövs tydliga instruktioner och stöd från de ovanför i styrkedjan. Skollagen (SFS 2010:800) klargör att varje huvudman ansvarar på sin nivå för en systematisk och återkommande planering, uppföljning och utveckling av utbildningen. Det arbete som genomförs på huvudmannanivå måste sedan förmedlas och förtydligas neråt i styrkedjan, rektorn måste i sin tur veta hur hen ska arbeta vidare ner på verksamhetsnivå. Vi menar att vårt resultat visar att huvudmannen har en möjlighet att säkerställa förskolors kvalitet genom aktiv inblandning i kvalitetsarbetet. Den kompetens och den vilja att bedriva en kvalitetssäkrad förskola som finns hos förskollärare och rektorer tycks inte vara tillräcklig för att säkra kvaliteten. Huvudman och skolledning har en större påverkan på kvaliteten i förskolorna än vad vi tidigare kunnat tro. Utifrån ramfaktorteorin är det alltså yttre förhållanden såsom organisationens struktur och ledningens arbete som är de ramar som vårt resultat påvisar som mest avgörande för kvalitetsarbetets utfall. Förskolans styrorgan och dess ledning kan beskrivas som en ram som både kan möjliggöra kvalitetsarbete eller förhindra det.

Vidare har vi genom studien funnit att politikernas möjligheter att leda kvalitetsarbetet och på vilket sett det genomförs är ytterligare en avgörande faktor för utgången av SKA arbetet. Politikernivån blir en till dimension i det hela, en viktig del av styrningen som har inverkan

på det systematiska kvalitetsarbetet på förskolorna. Det är av stor vikt att det blir märkbart i verksamheterna att de behov som synliggjorts genom SKA tillgodoses, att politikernas beslut och resursfördelning till viss del baseras på de kvalitetsredovisningar eller uttryck för behov kopplat till kvalitetsarbete som förskolorna lämnar ifrån sig. märker av ett resultat från politikernivå.

Våra resultat kring styrning och ledning kan knytas an till skolinspektionens rapport "socioekonomisk resursfördelning i förskolan" (2016) där de viktigaste observationerna som gjorts visar att kommuner saknar både strategier för vilka effekter man ämnar uppnå med det insatser som görs, och att man sällan följer upp och analyser resultat. Rapporten visar därtill att kommunikation mellan huvudman och rektorer ofta är otillräcklig. I det resultat som granskningen genererat, synliggörs en osäkerhet på kommunnivå kring vad ett resultat i förskolan är och vilka metoder som kan användas för att synliggöra ett resultat och öka måluppfyllelse. Rapporten tydliggör att kommunledningen således inte vet om de förbättringsinsatser och den resursfördelning de genomför leder till ökad kvalitet och likvärdiga förutsättningar för alla barn, som är målsättningen (Skolinspektionen, 2016).

Förskollärares yrkesutövning och didaktiska konsekvenser

Att genomföra ett systematiskt kvalitetsarbete kontinuerligt ingår i uppdraget som förskollärare.

Förskollärare ska ansvara för att varje barns utveckling och lärande kontinuerligt och systematiskt följs, dokumenteras och analyseras för att det ska vara möjligt att utvärdera hur förskolan tillgodoser barnens möjligheter att utvecklas och lära i enlighet med läroplanens mål (Skolverket, 2018).

I yrkesutövningen innebär det att reflektera och att kritiskt granska, och det innebär att inta ett metaperspektiv på den verksamhet man arbetar i och på sin egen professionalitet. Som förskollärare gör man dagligen olika val i utövandet av sitt yrke: etiska val, val av innehåll för undervisning, val av hur man kommunicerar och samspel med andra människor, barn, vårdnadshavare, kollegor. Alla dessa val påverkar kvaliteten på utbildningen och verksamheten eftersom läraren är en viktig komponent i barns lärande.

Vår studie synliggör vikten av att genomföra ett systematiskt kvalitetsarbete. Många yrkesverksamma i förskolan ser SKA som ytterligare en sak som måste genomföras, något som ligger utöver och som ger dem mer att göra. Eidevald (2017) talar om ett dokumentationskrav som uppfattas av förskollärare som ett hinder eftersom det blir en sak till som ska genomföras i en arbetssituation som redan är ansträngd. Han citerar en förskollärare som uttrycket "Åh, nej, inte en grej till att göra!" (Eidevald, 2017, s. 24). Vi menar att tidigare forskning som synliggör förskollärares kompetens och intresse som viktiga faktorer bidrar till en sådan osäkerhet, medans vår studie som hittat andra påverkansfaktorer istället kan bidra till att stärka lärare i sin kompetens och sin profession. Genom att vi påvisat att tydlighet likväl som styrning och ledning är viktiga för utfallet av det systematiska kvalitetsarbetet tar vi del av ansvaret från den enskilda läraren och påvisar att det är faktorer runt om läraren som också är av vikt för hur kvalitetsutvecklingen blir.

För vår egen yrkesutövning innebär resultaten av vår studie att vi får med oss en djupare förståelse för vikten av ett fungerande systematiskt kvalitetsarbete. Genom utbildningens gång har tankar och frågeställningar väckts hos oss kring skillnader och betydelse av ett väl

fungerande kvalitetsarbete. Genom både genomförandet av och resultatet av vår studie känner vi oss stärkta i hur viktigt ett systematiskt kvalitetsarbete är, och vilken roll vi som lärare har. Vår roll är avgörande utifrån att våra observationer, reflektioner och utvärderingar likväl som didaktiska val har stor betydelse för kvalitetsarbetet och för en likvärdig förskola med hög kvalitet. Däremot bär vi inte ansvaret, krav kan och bör ställas på dem på högre nivå som har mer makt. För det är faktiskt de som kan bestämma, som kan säkerställa och se till att alla barn erbjuds en förskola av hög kvalitet. Vi som förskollärare, vi kan bara ge vidare verktygen som behövs för ett sådant säkerställande.

Vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Skollagen tydliggör att utbildningen i förskolan ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (SFS 2010:800). På verksamhetsnivå innebär det att analysera och utvärdera verksamheten fortlöpande och att knyta det man gör i praktiken till relevant och aktuell forskning, likväl som att relatera det till samhället och världen i realtid. Världen är föränderlig och utvecklas kontinuerligt framåt, och det är även vetenskapen. För att utbildningen ska ha en vetenskaplig grund måste den ständigt utvecklas, genom att vi analyserar, utvärderar och utvecklar vår verksamhet och att vi gör det kopplat till aktuell, nutida forskning som vi håller oss uppdaterade med. Det systematiska kvalitetsarbetet är till stor del en möjlighet att förhålla sig till och behålla den vetenskapliga grunden och beprövade erfarenheten. Skolverket beskriver vetenskaplig grund som en utgångspunkt i förskolans planerade verksamhet, utbildningen och undervisningen ska utgå ifrån aktuell forskning som tolkas och relateras till den aktuella praktiken (Skolverket, 2020). Det systematiska kvalitetsarbetet är att analysera utvärdera och utveckla verksamheten kopplat till aktuell forskning. Genom det systematiska kvalitetsarbetet säkerställer vi att utbildningen vilar på en vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Konsekvenser och vidare forskning

I intervjuerna där vi har försökt att vara så objektiva som möjligt och försökt att inte påverka kan det fortfarande kanske finnas en risk att de intervjuade inte vill "smutskasta" sin rektor/chef, sig själv eller arbetslag på grund av ett mindre givande arbete med SKA, för att upprätthålla en god relation sinsemellan. Detta kan ses som en svaghet i vår studie, och något som kan leda till att resultatet inte blir helt korrekt eller sanningsenligt. Informanterna har godkänt publicering av studien och även om intervjuer och publicering sker anonymt så kan detta vara känsligt. Kan det vara så att man inte vill ställa sig "negativ" eller erkänna att inte ha koll på eller inte tycker att det fungerar som man önskar och/eller borde med SKA?

Kring vidare forskning hade vi genom att undersöka vidare hur SKA arbetet följs upp i alla led kunnat synliggöra hur systematiskt kvalitetsarbete följs upp och därmed kvaliteten utifrån varje kommun. Om vi väljer varsin kommun, vi intervjuar från varje enskild förskola, till kommunnivå, regionnivå och riksnivå kan vi kanske få syn på styrkor och brister. Genom att vi sammanställer och jämför de olika svaren i exempelvis intervjuer får vi synliggjort hur det fungerar alternativt brister i något led och hur det påverkar det systematiska kvalitetsarbetet.

Det hade varit intressant att diskutera tillsammans med rektorerna och låta dem presentera hur dem arbetar med SKA samt även låta förskolelärarna prata med varandra om de frågeställningar vi hade i intervjuerna. Genom att dela med sig till varandra kan vi lära och på så vis kanske få en mer likvärdig förskola oavsett kommun. Det hade varit givande för alla

inblandade att få höra för och nackdelar, hinder och vad de har för förutsättningar och tankar. Hur skulle det kunna se ut? Genom att dela med sig av eventuell mall, plan och tillvägagångsätt. Den förskolan som har kommit längst i sitt arbete med SKA hade kunnat dela med sig av det dem tycker fungerar för att göra denna studie till ett givande arbete och som kan tillföra och hjälpas åt till att utveckla en likvärdig förskola.

Slutord

Vår studie har givit oss många nya tankar kring systematiskt kvalitetsarbete och dess betydelse för kvaliteten och likvärdigheten i förskolan. Men framförallt har den bekräftat det vi redan innan kunde tycka oss se, att faktorer som inte var direkt knutna till förskollärare har stor inverkan på den kvalitet som varje enskild förskola erbjuder. Kompetent personal och en väl fungerande miljö är viktiga faktorer för utbildningens kvalitet, men det är inte direkt avgörande. För att en likvärdig förskola med hög kvalitet ska erbjudas alla barn, måste politiker och ledare arbeta mot samma mål som förskollärare och pedagoger, det krävs samverkan och ömsesidig respekt. Det systematiska kvalitetsarbetet måste ske som en process där förskollärare /pedagoger påvisa framgångar och utvecklingsbehov och får gehör genom återkoppling och verktyg för att utveckla och säkerställa kvaliteten. Vår studie visar att ledarskap och tydlighet är nyckelorden för att säkerställa en likvärdig förskola för alla barn.

Referenslista

- Ahrne, G., & Svensson, P. (Red.). (2015). *Handbok i kvalitativa metoder 2*. Liber.
- Barmark, M., & Djurfeldt, G. (2020). *Statistisk verktygslåda 0, att förstå och förändra världen med siffror*. Studentlitteratur.
- Dahlöf, U. (1999). Det tidiga ramfaktorteoretiska tänkandet. *Pedagogiska institutionen, Uppsala universitet*.
- Eidevald, C. (2017). *Systematiska analyser för utvärdering och utveckling i förskolan: hallå hur gör man?*. Studentlitteratur.
- Förskolans läroplan: Reviderad 2018. (2018)*. Skolverket.
<https://www.skolverket.se/laroplan-for-forskolan>
- Hjelmér, C. (2021). Likvärdig förskola i svårigheter. *Skolverket*.
- Håkansson, J. (2017). *Systematiskt kvalitetsarbete i förskola, skola och fritidshem*. Studentlitteratur.
- Håkansson, J. (2019). Leadership for learning in the preschool: Preschool managers' perspectives on strategies and actions in the systematic quality work. *Educational Management Administration & Leadership, Vol 47 (2)*, 241-258. DOI 10.1177/1741143217732794
- Håkansson, J. (2021). *Systematiskt kvalitetsarbete i förskola, skola och fritidshem*. Studentlitteratur
- Insulander, E., & Svärdemo Åberg, E. (2014). Vilken kunskap erkänns i det systematiska kvalitetsarbetet? Om oförenliga tankestilar i dagens förskola. *Tidskrift för nordisk barnehageforskning, Vol 7 (12)*, 1-18.
- Linde, G. (2021). *Det ska ni veta!*. Studentlitteratur.
- Lundgren, U. (1999). Ramfaktorteori och praktisk utbildningsplanering. *Pedagogisk forskning i Sverige. Årgång 4 (1)* s. 31-41.
- Sandell Ring, A. (2021). *Mångfaldens förskola- Flerspråkighet, omsorg och undervisning*. Studentlitteratur.
- [SFS 2010:800. Skollag. Skollag \(2010:800\). Skollag \(2010:800\) Svensk författningssamling 2010:2010:800 t.o.m. SFS 2022:147 - Riksdagen](#)
- Sheridan, S., Williams, P., & Sandberg, A. (2012). Systematic Quality Work in Preschool. *International Journal of Early Childhood, Vol 44 (3)*, DOI 10.1007/s13158-012-0076-8
- Sheridan, S., & Pramling, Samuelsson, I. (2016). *Barns lärande: fokus i kvalitetsarbetet*. Liber.

- Sheridan, P., & Williams, T. (2018). Undervisning i förskolan, en kunskapsöversikt. *Skolverket*.
- Skolinspektionen. (2016). *Socioekonomisk resursfördelning till förskolan*. [socioekonomisk-resursfordelning-till-forskolan.pdf \(skolinspektionen.se\)](#)
- Skolinspektionen. (2018). *Förskolans kvalitet och måluppfyllelse*. ([skolinspektionen.se](#))
- Skolverket. (2005). *Kvalitet i förskolan- allmänna råd och kommentarer*. [pdf1397.pdf \(skolverket.se\)](#)
- Skolverket. (2012). *Likvärdig utbildning i svensk grundskola?* [getFile - Skolverket](#)
- Skolverket. (2015). *Systematiskt kvalitetsarbete – för skolväsendet*. [Ladda ned publikation - Skolverket](#)
- Skolverket. (2020). *Att ställa frågor och söka svar- Samarbete för vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet*. [Att ställa frågor och söka svar \(skolverket.se\)](#)
- Skolverket. (2021). *Huvudmannens systematiska kvalitetsarbete*. [Huvudmannens systematiska kvalitetsarbete - Skolverket](#)
- Stafström, S. (2017). God forskningssed. *Vetenskapsrådet*.
- Vetenskapsrådet. (2015). *En likvärdig förskola för alla barn- Innebörder och indikatorer*. [Vetenskapsrådet- tidigare forskning.pdf](#)
- Wahlström, N. (2016). *Läroplansteori och didaktik*. Studentlitteratur.
- Wikipedia. (u.å.). *Kvalitet*. Hämtad 2022-03-04 från [Kvalitet – Wikipedia](#)

Bilagor

Bilaga 1

Information och förfrågan om deltagande i studie

Hej.

Vi, Kristin Braw, Malin Andersson och Josefin Johansson, är tre studenter på förskolläraryrket vid Göteborgs universitet. Under våren genomför vi vårt examensarbete med syfte att undersöka likheter och skillnader i det systematiska kvalitetsarbetet på förskolor i olika kommuner, och hur dessa likheter och skillnader påverkar utbildningen i förskolan.

Vår undersökning kommer att genomföras med hjälp av intervjusamtal med både förskollärare och rektorer. Intervjusamtalen kommer att ske digitalt och beräknas pågå i ca 30 minuter. Vid intervjusamtalen kommer vi att utgå ifrån ett färdigt frågeformulär. Samtalen kommer att spelas in för att vi studenter skall kunna analysera materialet på bästa sätt. Materialet kommer att hanteras av oss studenter och vår handledare och med hänsyn till respondenterna kommer alla medverkande i studierna aidentifieras. Materialet kommer att publiceras i vår studie och inspelningen kommer därefter att raderas.

Har du möjlighet att delta i vår studie?

Medverkan i vår studie är helt frivillig, inför intervjutillfället kommer du skriva under en samtyckesblankett. Du kan avbryta ditt deltagande när du vill.

Med vänliga hälsningar,

Malin Andersson

gustanrtma@student.gu.se

Kristin Braw

gusbrawkr@student.gu.se

Josefin Johansson

gusjohjoga@student.gu.se

Bilaga 2

Samtyckesblankett - Deltagande i empirisk studie

Jag samtycker här med till att medverka i en studie om förskolans systematiska kvalitetsarbete. Jag är informerad om studiens syfte och tillvägagångssätt.

Min identitet kommer att förbli anonym och mitt deltagande är frivilligt. Jag har rätt att avbryta min medverkan om så önskas.

Informationen som tas fram kommer genom mitt deltagande kommer att publiceras, jag är medveten om att slutversionen är offentlig.

Ort _____ och _____ Datum _____

Medverkande _____

Studenter _____

Bilaga 3

Intervjuguide

Intervjufrågor till förskollärare:

- Vad innebär systematiskt kvalitetsarbete för dig?
- Hur arbetar ni med systematiskt kvalitetsarbete på er förskola?
- Anser du att det finns en tydlighet i hur det systematiska kvalitetsarbetet ska genomföras och följas upp?
- På vilket sätt påverkar det systematiska kvalitetsarbetet det vardagliga arbetet i förskolan?
- Finns en tydlig återkoppling av analysen av det systematiska kvalitetsarbetets resultat tillbaka till verksamheten? Hur syns resultatuppföljningen av SKA arbetet i det vardagliga arbetet på förskolan?
- Bidrar det systematiska kvalitetsarbetet till utveckling av ex. arbetssätt och fokusområden?
- Hur mycket tid läggs på det systematiska kvalitetsarbetet?
- Skulle du säga att förskolan vilar på det systematiska kvalitetsarbetet? Om ja, hur då? Om nej, varför inte?
- Vilka förbättringsområden kan du se i ert systematiska kvalitetsarbete?
- Vilka faktorer påverkar dig i ditt arbete med det systematiska kvalitetsarbetet? (personella resurser, ekonomiska faktorer, ledning osv.) Vilka möjligheter och hinder kan du se?

Bilaga 4

Intervjuguide

Intervjufrågor till rektorer:

- Vad innebär systematiskt kvalitetsarbete för dig?

- Hur arbetar ni med systematiskt kvalitetsarbete på er förskola?

- Hur ansvar du som rektor för att din personal arbetar utifrån det systematiska kvalitetsarbetet?

- Vilka faktorer påverkar ditt ledarskap i arbetet med det systematiska kvalitetsarbetet?

- Går det att säkerställa förskolors kvalitet med hjälp av det systematiska kvalitetsarbetet? Om ja, hur då? Om nej, varför inte?

- Vilka förutsättningar får din personal för att utföra det systematiska kvalitetsarbetet?
Tid, utbildning m.m.

- Hur utvecklas er verksamhet och barnens utbildning utifrån det systematiska kvalitetsarbetet?

- Hur kan förskolors arbete med det systematiska kvalitetsarbetet bidra till en likvärdig förskola? Vad finns det för möjligheter och hinder?